

INSTITUTIONEN FÖR LITTERATUR, IDÉHISTORIA
OCH RELIGION

Reinkarnationism i Nya Testamentet

Paramahansa Yogananda tolkar Johannesprologen

Reincarnationism in the New Testament

Paramahansa Yogananda interprets the prologue of the
Gospel according to John

Jonas Albihn

Termin: HT23

Kurs: RT2901 Religionsvetenskap och teologi, 15 hp

Nivå: Magisteruppsats

Handledare: Jennifer Nyström

Abstract:

In this following thesis I enquire the teaching of reincarnation within the New Testament. More specifically I examine how the author Paramahansa Yogananda's interprets the teaching of reincarnation and his analysis of the prologue to the Gospel according to John.

The idea of reincarnation is not a teaching commonly associated with Christian teachings and it has never been advocated within Christian orthodoxy. However, the idea of reincarnation has recurrently been advocated by Christians. Thus, in this literature study I am analyzing what specific support Yogananda finds in the beginning of the Gospel according to John. This is a text generally considered as one of the most influential texts within the New Testament and can also be seen as a summary of the Gospel according to John. Thereby I argue that this study can provide an overall idea of how the doctrine of reincarnation can be interpreted within the broader context of the New Testament.

In this study I have found that Yogananda sees the prologue of John as the Genesis of the New Testament. He considers this text analogue with the Hindu cosmologies. In his view all creation is essentially made of God's substance all evolving back to its source. Man made in the image of God with the inherent qualities to be a god is bound by the cosmic ethical law karma, cause and effect. Since the fall of Adam and Eve according to Yogananda man is bound through the law of reincarnation until man meets the prerequisites of salvation, perfection. God has an ongoing plan of salvation to lead His errant children back to liberation, eternal life. Yogananda's interpretation of this God's plan of salvation means that God incarnates by sending already saved souls to live among man as rightful sons of God. To Yogananda this means that to have achieved perfection these agents of salvation had already gone through many reincarnations. According to Yogananda Jesus of Nazareth was such an incarnation of God.

Innehåll:

1. Inledning
 - 1.1. Syfte och frågeställning
 - 1.2. Bakgrund
 - 1.2.1. Paramahansa Yogananda
 - 1.2.2. Johannesprologen
 - 1.3. Material
 - 1.3.1. *The Second Coming of Christ: The Resurrection of the Christ Within You*
 - 1.4. Metod och avgränsningar
 - 1.5. Teori och definitioner
 - 1.6. Tidigare forskning
2. Analys: Yoganandas reinkarnationslära
 - 2.1. Gud, skapelsen och karma
 - 2.2. Satan och reinkarnation
 - 2.3. Lagen om reinkarnation - uppståndelse
 - 2.4. Guds frälsningsplan
3. Analys: Johannesprologen enligt Yogananda
 - 3.1. Gud - i begynnelsen
 - 3.2. Ordet blir kött - evighetsperspektiv
 - 3.3. Ordet blir kött - Satan
 - 3.4. Ordet blir den fallna människan
 - 3.5. Ordet blir den upplysta människan
4. Analys: Johannes döparens vittnesmål enligt Yogananda
 - 4.1. Vittnet Johannes döparen

- 4.2. Relationen mästare-lärjunge
- 5. Analys: Författaren Johannes exegetiska kommentarer enligt Yogananda
 - 5.1 Att bli Guds son
 - 5.2 Mose lag - nåd och sanning genom Jesus Kristus
- 6. Avslutande diskussion
- 7. Slutsatser
- 8. Litteraturförteckning

1. Inledning

Förevarande studie är en fördjupad undersökning utifrån min tidigare analys av författaren Paramahansa Yoganandas kommentar till Nya Testamentet, *The Second Coming of Christ: The Resurrection of the Christ Within You*. I uppsatsen *Kristen lära i ljuset av en hindu: Paramahansa Yogananda tolkar det Nya Testamentet* undersöker jag vad som händer med kristen lära när han tolkar Nya Testamentet. Det analyserar jag mot bakgrund av varför han som hindu väljer att skriva en kommentar till Bibeln. Där konstaterar jag att för honom föddes och förblev Jesus från Nasaret fullkomlig, en sann Gudsinkarnation sänd för att frälsa människan. En av de slutsatser jag drog i studien var att Yogananda anser att det är i Jesu Kristi esoteriska undervisning som den frälsande kunskapen återfinns. Men den lärobetoningen menar Yogananda gått förlorad när den förflyttats från dess orientaliska ursprungskontext till västvärlden. För honom är reinkarnationsläran en sådan esoterisk lära vilken han menar att Nya Testamentet accepterar och fastslår (Albihn, s. 56–59).

I denna studie undersöker jag hur Yogananda tolkar reinkarnationsläran samt vilka stöd han finner för läran i Nya Testamentet. Detta anser jag värdefullt att undersöka då det dels är en lära som traditionell kristen lära varken förkunnar eller stödjer, dels mot bakgrund av hans stora inflytande som religiös författare och ledare. Dessutom är han långt ifrån den enda som argumenterar för att Nya Testamentet stödjer läran. Exempelvis argumenterar biskop Bengt Wadensjö för den i en debattartikel i Svenska Dagbladet. Han skriver att ”det finns flera belägg i Nya Testamentet som bara kan tolkas som att Jesus räknade med reinkarnationen” (<https://www.svd.se/a/5bc14be6-33f0-4b90-8769-7603bcfec1b6/vaxande-tro-pa-aterfodelse-utmanar-kyrkan>). Detta mottogs kritiskt där bland andra biskop Martin Modéus replikerade att ”dessa trosföreställningar hör inte hemma i kristen tro. Om de skulle inkorporeras så skulle tron inte längre vara kristen” (<https://www.varldenidag.se/nyheter/biskopar-i-strid-mot-tanken-om-reinkarnation/cbbolD!YcaKyHmn7CO3iRKqBPWdeA/>). Enligt författaren Geddes MacGregor i boken *Reincarnation in Christianity* har reinkarnationsläran förespråkats av framträdande kristna teologer allt sedan den kristna religionens ursprung (Geddes MacGregor, *Reincarnation in Christianity*, 1978, s. 28–33).

Jag anser det därför värdefullt att undersöka vilka stöd författaren Yogananda finner för reinkarnationsläran i Nya Testamentet.

1.1 Syfte och frågeställningar

Förevarande studies syfte är att utreda hur Paramahansa Yogananda finner och tolkar läran om reinkarnation i Nya Testamentet. Detta kommer jag att göra genom att först undersöka hur han redogör för reinkarnationsteorin. Sedan undersöker jag hans analys av Johannesprologen (Joh 1:1–18). Frågorna denna studie undersöker är:

- Hur tolkar Yogananda reinkarnationsläran?
- Vilka stöd för reinkarnationsläran finner Yogananda i Johannesprologen?

Problemet denna studie undersöker kan sägas vara huruvida Nya Testamentet stödjer idéföreställningen om reinkarnation, accepteras den av Jesus från Nasaret. Således kan resultatet för denna studie uttryckas i ett jakande eller nekande. Reinkarnationsläran behandlar vad som händer med en människa när hon dör, vad en människa är innan det att hon föds, samt vad som orsakar att hon återföds. Den inbegriper frågor om vad en människa är för slags varelse, det mänskliga livets betingelse och vilket mål hennes liv har. Därigenom kan resultatet för denna studie sägas bidra till en vidare förståelse av kristen antropologi, soteriologi och eskatologi.

1.2 Bakgrund

1.2.1 Paramahansa Yogananda

Författaren hindun Paramahansa Yogananda (1893–1952), född Mukunda Lal Ghosh, uppväxt i Bengalen i norra Indien tog år 1915 examen vid Calcutta universitet. Kort därefter avlade han sina munklöften till Swamiorden och år 1917 grundade han organisationen Yogoda Satsanga Society (YSS). Till en början var YSS en pojkskola där modern undervisning kombinerades med andlig träning och filantropiskt arbete. Numer innefattar YSS tempel, meditationscentrum och läroinstitutioner över hela Indien. År 1920 blev Yogananda inbjuden som Indiens delegat till ”International Congress of Religious Liberals” i Boston, USA. Där föreläste han i ämnet ”the science of religion”, utifrån enhetligheten i Jesu Kristi och Bhagavan Krishnas undervisning. I USA grundade han samma år organisationen Self-Realization Fellowship (SRF). Organisationens huvudkontor förlades i Los Angeles, Kalifornien, med den indiska dotterorganisationen (YSS). Sedan hans död år 1952 leds verksamheten av nunnor och munkar i den av honom instiftade SRF/YSS-Orden. SRF/YSS är en organisation som 70 år efter grundarens död fortsätter att växa globalt till att numer

förfoga över mer än 600 tempel, med aktiva medlemmar utspridda i 175 länder (SRF publicistnot, s. 1566–1568).

Yogananda spenderade sina resterande 30 år verksam i USA, bortsett från en 18 månaders besöksresa till Indien. I tidigt 1900-tal bestod USA huvudsakligen av protestantiska kristna. Det är den kontexten hans teologiska diskurs bör förstås utifrån. Han anses vara en av 1900-talets mest inflytelserika religiösa författare och andliga ledare, karakteriserad genom sin distinkta harmoniseringsmodell mellan den österländska och den västerländska tankevärlden och kulturen (David James, Neumann, "Finding God through yoga: Paramahansa Yogananda and modern american religion in a global age", 2019, s. 17–21).

Hinduism vilar på en mångfald av uråldriga religiösa idéföreställningar och praktiker från den multietniska sydasiatiska subkontinenten. Den vediska kulturen där de fyra vediska mytologiska skrifterna sammanställs omkring år 1500 f.Kr anses vara kärnan. En reformrörelse mot vedas polyteistiska världsbild samt mot de bramanska religiösa företrädaarnas klassystem, *varnas*, och deras betoning på rituell renhet resulterade år 900–600 f.Kr i sammanställningen av textsamlingen Upanishaderna. Där formuleras en strikt monism (Damodar P. Singhal, "India and world civilization vol. 1", 1972, s. 11–22).

Denna socio-religiösa reformrörelse karakteriseras av en stark betoning på personlig Gudshängivelse, *bhakti*, och fick en stark etablering i nordöstra Indien. Den historiska kontexten i Bengalen där Yogananda växte upp bestod av tre interagerande civilisationer, underställda den brittiska kolonialmakten. Dels den hinduistiska indiska kulturen, dels den brittiska kristna, och den persisk-arabiska muslimska kulturen vilken kontrollerat området militärt flera hundra år före britterna. Därigenom anses muslimsk esoterism och persisk-arabiska kultur och den senare västerländsk esoterism och kultur påverkat utvecklingen i definitionsarbetet av modern hinduism (Kenneth W. Jones, "Socio-religious reform movements in british India", 1990, s. 11–21).

I Indien grundades under kolonialtiden utbildningsinstitutioner av den brittiska ockupationsmakten till en början i Bengalen, det område som först hade ställts under brittiskt styre. Detta kom att bidra till en ny socio-religiös reformrörelse bland de nu engelskspråkiga hinduerna. Dessa reformatorer likväl som hindunationalister anammade den enhetliga religionsbeteckningen som britterna gett dem. De inordnade systematiskt de mångtaliga indiska religiösa traditionerna under en religionstillhörighet. I mötet med den kristna och den muslimska religionens universella anspråk utvecklades neo-hinduismen, även kallad neo-vedanta, med en karaktäristiska universell teologi. Den formulerade en synkretistisk uppfattning att alla religioner leder till samma mål och går att inordna i enlighet med det

hinduistiska filosofiska systemet *Vedanta*. Många av neo-hinduismens företrädare förespråkade den icke-teistiska monistiska filosofiska grenen *Advaita* (Elizabeth De Michelis, *A history of modern yoga*, 2005, s. 66–79).

Yogananda som skolades i ett sådant engelskspråkigt lärosäte i Bengalen. Han formulerar själv en universell religionsuppfattning, en missionerande hindu som grundade en religiös organisation med esoterisk struktur och lärobetoning. Vidare är han starkt kritisk till det bramanska prästerskapet. Detta kännetecknar neo-hinduismen. Dock företräder han en strikt monoteistisk teologi, hans undervisning är djupt förankrad i hinduism och indisk kultur samt konfronterar och ifrågasätter västerländsk filosofi. Han bör därför ses som en hinduistisk reformator, en evangeliserande hindu som tolkade sin undervisning i enlighet med modern västerländsk tradition och kunskap (Neumann, s. 11–14).

Enligt Yogananda själv sändes han ut i världen på uppdrag av Jesus Kristus och Mahavatar Babaji, ett uppdrag han mottog av sin andliga läromästare Swami Sri Yukteswar (1855–1936). Han berättar att för att kunna infria detta behövde han lämna tryggheten i klostertillvaron i Indien, en mission att ge en sann tolkning av Jesu Kristi lära. Det innebar för honom att återställa läran till den ursprungliga innebörden undervisningens avsett. Detta gör han genom att undervisa Jesu Kristi lära jämsides med Bhagavan Krishnas yogafilosofi och påvisar dess enhetlighet. I enlighet med detta uppdrag skriver han därför sin kommentar till det Nya Testamentet (Yogananda, s. xxviii).

1.2.2 Johannesprologen

Johannesprologen avser Johannesevangeliets inledande 18 verser, Joh 1:1–18. Texten betraktas som en av de mest inflytelserika texterna i Nya Testamentet. Den kan förstås och har tolkats på flera olika sätt men anses generellt otvetydigt fastslå att Jesus Kristus är Guds uppenbarare och frälsare. Enligt bibelvetenskapen är det inledningen till berättelsen om Jesus från Nasaret, vem han var och vad han gjorde. Syftet med evangeliets upptecknande är enligt författaren ”för att ni skall tro att Jesus är Messias, Guds son, och för att ni genom att tro skall ha liv i hans namn” (Joh 20:31). Johannesprologen anses inte enbart vara en inledande sammanfattning av historien om Jesus och hans ord, utan den uttrycker författarens övertygelse att Jesus var Guds Logos. Man menar att den redovisar filosofiskt för Guds uppenbarelse genom Jesus Kristus (1:18), hur ”Ordet blev människa”, Guds inkarnation historiskt som Guds människoblivande i Jesus Kristus (Joh 1:14). I dessa inledande verser

redogör författaren också för Guds skapelseverk, all skapelses tillblivelse ur ett evighetsperspektiv. Genom inledningsorden identiska med Genesis 1:1, beskriver författaren hur allt blir till ”i begynnelsen” genom Ordet som ”fanns hos Gud, och Ordet var Gud” (Joh 1:1–3). Således förstås det preexisterande Ordet identiskt med Gud, så som Guds agent eller redskap i skapelsearbetet och som uppenbarat genom frälsaren Jesus Kristus. (J.H. Bernard, ”A critical and exegetical commentary on the gospel according to St. John”, 1969, s. cxxxviii–cxxxix; Johannes Beutler, ”A commentary on the gospel of John”, 2017, s. 30–32; Frank J. Matera, ”New Testament theology: exploring diversity and unity”, 2007, s. 263–265).

Ordets teologi, Logosteologi, är unik för Johanneslitteraturen i det Nya Testamentet och är särskilt karaktäristisk för Johannesprologen. Logos (ὁ λόγος) är ett grekiskt maskulint substantiv som betyder ”ord” (Ivar Heikel & Anton Fridrichsen, ”Grekisk-svensk ordbok: till Nya Testamentet och de apostoliska fäderna”, 2013). Logos var vid tiden för Jesu liv ett redan etablerat begrepp inom antik grekisk filosofi, särskilt framträdande inom stoicismen. Detta har föranlett frågor gällande dels författarens identitet och bakgrund. Dels hur Johannesevangeliets karaktäristiska teologi i allmänhet och evangeliets Logosteologi i synnerhet bör förstås i relation till grekisk filosofi. Bibelvetenskapen är överens om att de i dag kända versionerna till Johannesevangeliet nedtecknas sent i evangelistens liv, sist av Nya Testamentets fyra evangelietexter. Man är också överens i att texten nedtecknas av en jude vid namn Johannes i Efesos i Mindre Asien, vilande på aposteln Johannes vittnesmål. Men att det är samma person som omnämns i nämnda texter i Bibeln är mindre klart. Dels därför att Johannes var ett vanligt förekommande namn vid den aktuella tiden, dels går det inte ens med säkerhet säga att det är en och samma Johannes som de olika Johannestexterna syftar till. Dock talar man i vedertagna termer om en Johanneisk tradition och en karaktäristisk Johanneisk kristenhet (Bernard, s. xxxiv–xlvi; Beutler, s. 21–24).

Enligt den bibliska traditionen är Johannesevangeliet författat av Johannes, Sebedaios son och bror till Jakob, som tillsammans med Andreas är en av de två som först kom att följa Jesus (Mark 1:19, Joh 1:28–40). Han är ”den lärjunge som Jesus älskade” som ”vittnar om allt detta och har skrivit ned det” (Joh 21:20, 24). De första kristna som omnämns i Bibeln beskrivs så som dem tillhörande ”Vägen” (Apg 9:2), vilka sammankopplas med lärjungar följande aposteln Johannes (Joh 14:6). Paulus berättar om sitt möte med aposteln Johannes i Jerusalem och beskriver honom så som en av ”de ansedda”, som tillsammans med Jesu bror Jakob och Petrus var ”de som ansågs vara pelarna” (Gal 2:2, 9).

Den judiska filosofen Filon av Alexandria (f.20 f.Kr-40) är viktig att nämna i detta sammanhang. Dels därför att han ofta omnämns som inspirationskälla för Johannesevangeliets teologi, dels föreslås han ofta ligga bakom Johannesprologens specifika Logosteologi. Han är dessutom även en person som enligt mina undersökningar återkommande omnämns så som reinkarnationist (MacGregor, s. 42). Huruvida Filon kan anses företräda läran om reinkarnation eller ej lämnas i förevarande studie av utrymmesskäl obesvarad. Filons inflytande anses enligt Bernard stort bland i synnerhet de alexandrinska judarna men även bland många judar i diasporan. Den alexandrinske juden Apollos som undervisade i Efesos menar Bernard sannolikt var väl förtrogen med Filons teologi (Apg 18:24). Filon förenade hebreisk kultur med hellenistisk, judisk religion med grekisk stoicism. Han undersökte Gamla Testamentet ur ett filosofiskt perspektiv, med avsikten att exponera en inneboende andlig mening. Vidare har han en tydligt artikulerad Logosteologi, fortsätter Bernard, varför en rimlig förväntan är att de välutbildade i Efesos var väl förtrogna med både hans Logosteologi och hans tolkningar av de hebreiska skrifterna. Således menar Bernard att det går att anta att även evangelisten Johannes var förtrogen med Filons teologi (Bernard, xciii–xciv).

För att analysera Johannesprologen behöver vi förstå vilken sorts text det är. Bibelforskningen har konstaterat att prologen är skriven så som typiskt judisk poesi. Man menar att inspirationen bakom Johannesprologens komposition återfinns i hymnen till Visdomen i Ordspråksbokens kapitel 8, även Salomos vishet (7:22) och Jesus Syraks vishet (24:8–9, 12) har samma konnotationer. Således menar man Johannesprologen är en sådan hebreisk lovpsalm, Logospsalmen. Utifrån lovpsalmsteorin återfinns två textavbrott i Johannesprologen skriven på normalprosa. Dessa anses vara författarens exegetiska kommentarer. Det första avbrottet berättar författaren om Johannes döparen och hans vittnesmål om det kommande ljuset i verserna 6–9 och om ljusets pre-existens i vers 15. Det andra avbrottet i verserna 12–13 innehåller författarens exegetiska kommentar till vers 11, samt verserna 16–17 illustrerande ”nåd och sanning” i vers 14 (Bernard, s. cxliv–cxlvii; Beutler, s. 32–34).

Detta medför en tematisk disposition av Johannesprologen enligt följande: Logospsalmen (Joh 1:1–5, 10–11, 14, 18); Johannes döparen och hans vittnesmål Joh (1:6–9, 15); Författaren Johannes döparens exegetiska kommentarer Joh (1:12–13, 16–17). Det återfinns flera teorier och metoder som ger Johannesprologen andra dispositioner men jag kommer i min analys följa denna.

1.3 Material

1.3.1 *The Second Coming of Christ: The Resurrection of the Christ Within You*

I förevarande studie undersöker jag författaren Paramahansa Yoganandas kommentar om två volymer till Nya Testamentet *The Second Coming of Christ: The Resurrection of the Christ Within You* (2004), skriven på engelska. Yogananda använde sig under arbetet av Bibelns engelska översättning *King James Bible*. I min analys av Johannesprologen återger jag i inledningen de aktuella verserna enligt den översättningen. Kommentaren publicerades av ekonomiska skäl postumt 50 år efter Yoganandas död av organisationen Self-Realization Fellowship (SRF) egna förlag. Han är författare av en lång rad böcker, bland den postumt utgivna *God talks with Arjuna: The Bhagavad Gita – A new translation and commentary* (2004), en översättning och kommentar om två volymer till den hinduiska skriften *Bhagavad Gita*. Han är även författare till den självbiografiska *Autobiography of a yogi*, publicerad år 1946 numer översatt till mer än 50 språk och sålt flera miljoner kopior (SRF publicistnot, s. 1571–1572).

Yoganandas kommentar till Nya Testamentet är enligt honom en andlig analys av Jesu undervisning. Han menar att gemensamt i all religiös skrift är att dess undervisning inbegriper en materiell, en mental och en andlig nivå. Teoretiskt kan de sägas vara etik, psykologi och metafysik, tre nivåer vilka han anser religion delar med filosofi. Omsatta i praktik, fortsätter han, utgör det en religion. För honom är innebörden av dessa tre nivåer identiska i Bibeln och i de hinduistiska skrifterna. Jesu undervisnings materiella nivå menar han åsyftar till de eviga lagarna rörande människans fysiska och sociala kontext, hennes plikter och välstånd. Den mentala nivån inbegriper en människas psykologiska och intellektuella förmågor, fortsätter han, den talar om hur undervisningen skall appliceras för att utveckla hennes tankar och moral. Den andliga, metafysiska nivån menar han utgår från människan så som en andlig varelse i relation till Jesu undervisning om Guds rike. Inträdet i Guds rike innebär för honom en personlig realisation av undervisningen, att vara ett med Gud. Det menar han är den sanna betydelsen av Kristi återkomst, vilken uppnås genom hängiven kontinuerlig Gudskommunion. Undervisningens båda första nivåer är för honom nödvändiga för att leva ett balanserat liv i enlighet med Guds vilja, en förutsättning för människans frälsning. Men det är den andliga nivån som han anser är överordnad i Jesu Kristi

undervisning, så som i all helig text. Därför att det är den andliga realisationen, fortsätter han, som ytterst frälser människan från dödlig återfödsel (Yogananda, s. xxiv-xxv).

1.4 Metod och avgränsningar

Förevarande studie är en deskriptiv litteraturstudie med en normativ ansats, metodologiskt enligt en kvalitativ innehållsanalys. Den normativa ansatsen innebär att en begränsad jämförelse av textmaterialet görs med bibelvetenskaplig kommentarslitteratur (Martin W. Bauer, "Classical content analysis: a review", (2000), s. 134–136). Därigenom kan studiens resultat även infogas övergripande in i kristen systematisk teologisk diskurs för vidare forskning i ämnet. Utifrån studiens syfte och frågeställningar i relation till materialets omfattning är min bedömning att en fullödig normativ jämförande analys inte ryms i detta arbete. Jag kommer således inte kunna dra några slutsatser gällande rimligheten i Yoganandas tolkning. I den avslutande diskussionen i kapitel 6 formuleras vilka sorts frågor man behöver ställa för att dra sådana slutsatser.

För att uppnå förevarande studies syfte är dess frågeställningar undersökta enligt erforderliga metodiska steg i en kvalitativ innehållsanalys (Bauer, s. 135–139). I kapitel 1.5 fastslår jag ett systematiskt kodindex. Ramverket består av teoretiska komponenter kausalt förbundna till studiens reinkarnationsteori. Komponenterna uppdelas utifrån grad av förbundenhet enligt följande kategorisering: starka indicier, explicit förbundna komponenter; medelstarka indicier, implicit förbundna komponenter; och svaga indicier, implicit förbundna komponenter enligt specifik reinkarnationslära.

Yoganandas kommentar till Nya Testamentet behandlar inte explicit reinkarnationsläran i ett avgränsat kapitel. För att uppnå uppsatsens syfte och besvara frågeställningarna har jag därför först gjort en kvantitativ innehållsanalys. Det har jag gjort genom en genomläsning av kommentaren som helhet. Jag har då kodat material koherent med fastslaget teoretiskt kodindex i kapitel 1.5, samt kodning av material koherent med den avgränsade Johannesprologens fastslagna disposition enligt kapitel 1.2.2 (Bauer, s. 141–143). Det har gett mig ett kvalitativt urval av material jag katalogiserat enligt följande rubriker: "Gud"; "skapelseteologi"; "uppståndelse"; "eskatologi"; "karma"; "Satan"; "soteriologi".

I kapitel 2 undersöker jag studiens första fråga. Där analyserar jag kvalitativt det katalogiserade urvalsmaterialet enligt uppsatsens teoretiska ramverk i 1.5 och fastställer de teoretiska komponenter jag finner nödvändiga i Yoganandas reinkarnationsteori.

I kapitel 3–5 undersöker jag studiens andra fråga genom en kvalitativ analys av det avgränsade materialet Yoganandas tolkning av Johannesprologen genom hans reinkarnationsteori redovisad i kapitel 2. I min analys följer jag dispositionen av Johannesprologen redovisad i 1.2.2. I kapitel 3 analyserar jag Yoganandas tolkning av Logospsalmen (Joh 1:1–5, 9–11, 14, 18), i kapitel 4 Yoganandas tolkning av Johannes döparens vittnesmål (Joh 6–9, 15), samt i kapitel 5 Yoganandas tolkning av författaren Johannes exegetiska kommentarer (Joh 1:12–13, 16–17).

1.5 Teori och definitioner

Idéföreställningen om reinkarnation innebär uppfattningen att en person kan vid sin död återfödas i en annan kropp, den återföds. Namnet reinkarnation är hämtat från det latinska språket, re- (åter) och karnis (köttet), ”åter i köttet”. Olika företrädare i olika sammanhang använder för denna idéföreställning olika begrepp, så som själavandring och transmigration, från grekiskans μετεμύχωσης (Jean Vernet, ”Reinkarnation”, 2002, s. 4–9). I denna studie använder jag uteslutande begreppet reinkarnation. Jag kommer varken redogöra för olika begrepp eller läror om återfödelse. Det ryms enligt min bedömning inte inom detta arbetes begränsade ramar. Den som antar idéföreställningen om återfödelse kallar jag reinkarnationist och övertygelsen om återfödelse kallar jag reinkarnationism. Trossystem för denna idéföreställning kallar jag doktrinen eller reinkarnationsläran.

För att undersöka huruvida denna idéföreställning kan sägas vara förenlig med Nya Testamentet måste vi teoretiskt fastslå vad det är för slags lära och vilka teoretiska perspektiv doktrinen innefattar. För detta kommer jag i förevarande studie utgå från det teoretiska ramverk författaren Sami Yli-Karjanmaa utgår ifrån och fastslår i boken *Reincarnation in Philo of Alexandria* (Sami Yli-Karjanmaa, ”Reincarnation in Philo of Alexandria”, 2015).

Yli-Karjanmaa redogör enligt följande. De väsentliga egenskaperna i reinkarnationistiska trossystem är själens pre- och postexistens samt existensen av krafter potentiella att framkalla reinkarnation. Eftersom det återfinns olika läror om människans preexistens som inte inbegriper idéföreställningen om reinkarnation skiljer man därför mellan ursprunglig inkarnation med dess framkallande kraft, och reinkarnation med dess framkallande kraft. Gemensamt för idéföreställningen om människans preexistens är uppfattning att vid födsel transformeras en redan existerande person in i en kroppsform. En person kan sägas vara självet, en själ, ande, individualiserad vital livsenergi. Därigenom antas en dualitet mellan

person och kropp där personen förutsätts att på något plan kunna existera utan en kropp. En fysisk kropp utgör följaktligen ett tillfälligt habitus för en person. Människan anses således vara en kombination av odödlig person och dödlig kropp (Yli-Karjanmaa, s. 6–9).

Således är läror om själens pre- och postexistens medelstarka indicier, teoretiska komponenter implicit förbundna med reinkarnationsteorin emedan läror om en dualistisk personkropp är svaga indicier. Krafter som anses framkalla reinkarnation är starka indicier, teoretiska komponenter explicit förbundna med reinkarnationsteorin.

Yli-Karjanmaa redogör följande nödvändiga egenskaper och definitioner som skiljer olika reinkarnationsläror åt, idéföreställningar som också återfinns inom andra trossystem än reinkarnationistiska. Den framkallande kraften för en persons ursprungliga inkarnation är orsakad av en annan extern skapandekraft, exempelvis Guds vilja. En reinkarnation anses framkallas av endera en tvingande kraft eller enligt naturen [Guds vilja]. Man skiljer då på en frivillig reinkarnation i enlighet med naturen [Guds vilja] och en ofrivillig reinkarnation. Den ofrivilliga reinkarnationen formuleras på flera olika sätt. Där kraften som framkallar en reinkarnation anses vara bunden till personens viljekraft och etiska handlande är det i enlighet med en kausal ontologi. En reinkarnation betraktas då vara framtvingad, vilket kan ses som ett personligt straff. Denna form av reinkarnationism kännetecknas av en individuell eskatologi. Där anses varje person behöva använda sin vilja för att uppfylla de nödvändiga förutsättningarna som frälsningen kräver. Då innebär frälsning att en person når befrielse från att återfödas till ett dödligt liv. En person kan därför sägas vara existentiellt dödlig men ontologiskt odödlig. Således skiljer det teoretiska ramverket mellan en pågående reinkarnationslära och en evolutionär reinkarnationslära. I detta hänseende är den eskatologiska synen avgörande, huruvida det enskilda livet eller hela universum anses vara ständigt pågående alternativt vara del i en evolution strävande mot ett mål. Man skiljer då i det senare mellan individuell- och universell eskatologi. Därför kan den senare också kallas en teleologisk reinkarnationslära (Yli-Karjanmaa, s. 31–59). Dessa utgör följaktligen svaga indicier, komponenter implicit förbundna i given reinkarnationslära.

1.6 Tidigare forskning

Enligt förevarande studies frågeställning och undersökta material återfinns efter mina undersökningar ingen tidigare forskning. Att det finns väldigt lite forskning om Yogananda inom kristen teologi redovisar jag i min tidigare studie (Albihn, s. 5–6).

Däremot återfinns tidigare forskning i ett vidare perspektiv om Yoganandas reinkarnationslära. I studien *Reincarnation: Mechanics, Narratives, and Implications* (2021) undersöker författaren Christopher Key Chapple hur Yogananda tolkar läran i sin kommentar till Bhagavad gita. I studien jämförs Yogananda så som en modern hinduistisk tolkning, med en buddhistisk och en jainistisk tolkning av reinkarnationsläran. Utifrån förevarande studies undersökningsområde anser jag studien relevant i ett vidare perspektiv för förståelsen av Yoganandas reinkarnationslära. Dock är det en analys av Yoganandas tolkning i jämförelse med annan indisk religion, vilket inte ryms i detta arbete. Vidare återfinns forskning om reinkarnationism inom kristen lära men då inte behandlande Yogananda explicit.

I min tidigare studie framgår att Yogananda anser människan befinna sig i ett fallet tillstånd, bunden till att reinkareras. För människans befrielse från den dödliga återfödelsen menar han att Gud har en pågående frälsningsplan. Den innebär för honom att Gud låter sig inkareras på jorden genom frälsande agenter, frälsta personer som själva nått fullkomlighet. Jesus från Nasaret var enligt Yogananda en sådan Guds frälsande agent, en Gudsinkarnation. För honom förutsätter det att Jesus passerande mängder med inkarnationer. Han menar att detta framkommer i Johannesprologens verser (Albihn, s. 56–59).

Som vi konstaterat kan författaren Yogananda sägas vara både inflytelserik och förbisedd av religionsforskningen. Således anser jag att det finns grund för att förevarande undersökning kan bidra till några ytterligare perspektiv till det teologiska forskningsfältet inom ett område ännu inte täckt.

2. Analys: Yoganandas reinkarnationslära

I detta kapitel undersöker jag uppsatsens första fråga, hur Yogananda tolkar reinkarnationsläran i Nya Testamentet. I analysen fastslår jag vilka teoretiska komponenter som kan anses centrala för honom. När han talar om reinkarnationsläran skriver han bland annat följande.

[Reincarnation is] the only sound law of a compassionate Creator that can justify the seeming inequities of the human race (Yogananda, s. 889).

Detta kännetecknar Yoganandas analyser av Nya Testamentets texter där han genomgående utgår i frågan vem Gud är som uppenbaras, kvalitativt i relation till det aktuella tema som behandlas. För att tolka vad han anser givet tema betyder andligt för människan i hennes rådande situation förankrar han förståelsen i en kosmisk princip han anser instiftad av Gud.

Reinkarnation är enligt Yogananda en kosmisk princip instiftad av Gud, universums allsmåttiga skapare, den nådefulla frälsaren. Denna princip menar han är dynamiskt bunden till *karma*, den kosmiska lagen om orsak och verkan, handling och effekt (Yogananda, s. 36). Begreppet karma kommer från sanskritrotten *ka-*, som betyder att handla (Knut A. Jacobsen, ”Hinduism. Historia, tradition, mångfald”, 2004, s. 28).

2.1 Gud, skapelsen och karma

Den så kallade kausalitetslagen kan sägas utgöras av en kedja av orsak och verkan där varje handling orsakar en verkan, vars effekt blir en påföljande orsak i en oskiljaktig kontinuitet. För Yogananda är Gud universums skapare, dess orsak, och skapelsen är dess verkan, en ontologisk kausalitet. Gud är enligt honom den transcendentala absoluta, evig Ande, som i skapelsen har både en subjektiv och objektiv manifestation, Ande och natur, *Noumena* och *fenomena*. Han menar att natur, eller skapelsemateria, är den objektiva manifestationen vilken Gud är immanent allestädes närvarande inom så som medvetande, Guds subjektiva manifestation. På samma sätt, fortsätter han, består alla liv av själ [Gudsessens] och kropp, eller oföränderligt subjektivt medvetande och föränderlig objektiv materia. Genom denna Guds immanenta närvaro i skapelsens alla själar och partiklar, fortsätter Yogananda, övervakas och verkställs de av Gud nedlagda eviga kosmiska principerna och instiftade naturlagarna som upprätthåller skapelsen. Det är för honom Guds vilja nedlagd i skapelsen inom hinduism betecknad *dharma* (Yogananda, s. 247–248). Begreppet *dharma* härrör från

sanskritrotten *dhr-*, betydande ”upprätthålla, stödja, underhålla”, enligt Rigveda den överordnade kosmiska ordningsprincipen som upprätthåller skapelsen (Sushill Mittal och Gene Thursby, ”The Hindu world”, 2004, s. 213). För Yogananda är det detta Jesus beskriver när han säger: ”Vad Fadern gör, det gör också Sonen” (Joh 5:19). Jag kommer att återkomma till detta nedan.

Karma är enligt Yogananda en sådan evig kosmisk princip. Han menar det är den absolut rättvisa handlingens lag, instiftad och övervakad av Gud allsmäktig och nådefull skapare där varje handling förbinder den handlande till en konsekvens. Med handling avser han både mental och fysisk aktivitet, tankar vilka han menar föregår ord och gärningar. Varje handling fortsätter han, producerar ett resultat vilket placeras i som en mental tendens, ett begär i den handlandes sinne. Denna mentala tendens kommer att generera en handling vid rätt kosmisk tidpunkt, när en miljöns förutsättning är den rätta. Själen dras då av begäret mot dess uppfyllelse eller upplösning (Yogananda, s. 464–465).

Vi behöver ställa frågan om Yogananda här inför en ny tankevärld till Bibeln. MacGregor argumenterar att begreppet karma är ekvivalent med Lagen, Torah och Profeterna vars idévärld bygger på en kausal ontologi. Således menar han att idén om reinkarnation artikulerar det mänskliga livets rådande tillstånd, hur människan är bunden till det dödliga människolivet genom föreskrifterna i Lagen (MacGregor, s. 29–34).

Yogananda skiljer på positiv-, god karma och negativ-, ond karma. Negativ karma kallar han subjektiv ondska vilken han menar är det Bibeln kallar synd och orsakar Guds vrede. Den menar han orsakas av Gudsfrånvändhet, onda handlingar som för honom innebär en människas brott mot naturens lagar och den kosmiska ordningen. Sådana handlingar menar han genererar onda tendenser, negativ karma som förbinder en person kroppsligt, graviterande negativt mot materian och dödlig återfödsel. Han menar att det är innebörden i Jesu ord: ”Döm inte, så blir ni dömda. Ty med den dom som ni dömer med skall ni dömas, och med det mått som ni mäter med skall det mätas upp åt er” (Matt 7:1–2). En människa, fortsätter han, är med sin fria vilja handlande subjekt som orsakar både individuell och kollektiv karma (Yogananda, s. 135). När författaren Frank J. Matera behandlar det bibliska begreppet Guds vrede, då skriver han bland annat:

This wrath of God is a cosmic event that humanity can see and experience in the results of its own sinful behavior. But it is not to be construed as an emotion, as if God became angry with humanity. Rather, it is God’s just and impartial response to sin. The wrath of God is the consequence of, and the punishment for, sin (Matera, s. 172-173).

Individuell karma korresponderar enligt Yogananda till det egna handlandet och de egna begären, således personligt bindande. Kollektiv karma, fortsätter han, avser handlande inom sociala enheter som en person tillhör och har en lojalitet gentemot, så som nationalitet eller medlemskap i en församling. För honom kan kollektiv karma påverka en människas yttre omständigheter både positivt och negativt. Men den kan inte påverka en själs rättfärdighet inför Gud, verka bindande negativt och därmed hindra en individuell själs frälsning. För Yogananda är det kollektiv karma i relation till var individs rättfärdighet och frälsning som behandlas i berättelsen om Noa och floden (Gen 6:5–22). Ett ytterligare exempel på det menar han är när Jesus möter den blindfödda mannen. Lärjungarna frågar då Jesus: ”vem har syndat, han själv, eller hans föräldrar, eftersom han föddes blind?” (Joh 9:2). Härigenom menar Yogananda vidare att det är evident att lärjungarna utgår ifrån reinkarnation i sin frågeställning (Yogananda, s. 1005). Denna händelse är ett vanligt förekommande argument för reinkarnationism i Nya Testamentet och för att Jesus accepterar doktrinen. Det kan anses vedertaget att inom judendomen under tiden för det andra templet i Jerusalem var man väl förtrogen med doktrinen. Enligt Bernard förespråkas doktrinen bland annat av de han kallar ”Rabbinical casuists”, så som hos Bereshith, R xxxiv (Bernard, s. 325).

Yogananda skiljer på individuell-, kollektiv- och universell karma. Universell karma korresponderar för honom till Guds balanserade och cykliska skapelsearbete där skapandekraften i universum utgår ett kosmiskt centrum, *Vishnunabhi* eller *dharmas säte* (Swami Sri Yukteswar, ”The holy science”, 1990, s. 7–8). Denna krafts inflytande menar han påverkar människans intellektuella förmåga. Dharmas säte, fortsätter han, genererar en universell magnetisk kraft som har en direkt gravitationseffekt på människans rådande livsförutsättningar. Den negativa effekt och det negativa inflytande dharma har på människans mentala förmåga menar han också utgör subjektiv ondska, vilken han menar Bibeln kallar Guds vrede (Yogananda, s. 1006–1007).

Yogananda skiljer på subjektiv ondska och objektiv ondska. Den objektiva ondskan är för honom den medvetna självständiga kraften Satan, Guds motpol i den ändliga skapelsen. Den objektiva ondskans objekt är ondska, att vända allt bort från Gud. Därför, fortsätter han, kallas den objektiv, då den står i opposition till Gud. Genom sin påverkan menar han att denna ondska kan verka i en människa som det han kallar hennes falska subjektiva medvetande. Därigenom fortsätter han, är den objektiva ondskan även verksam indirekt som subjektiv ondska. Detta menar han att Satan gör genom att fresta en människa till att väcka begär i henne till det onda i världen (Yogananda, s. 153).

I boken *Theology of the Old Testament* menar författaren Walter Brueggemann att tre former av ondska kan identifieras i Bibeln. En ondska som verkar till synes härja fritt och okontrollerat, detta i form av problem, vrede och destruktivitet. Ett enkelt svar på detta fortsätter han, är att synd har orsakat all ondska. Men om synd betyder mänskligt felande argumenterar han, skulle det betyda att all ondska orsakats av mänskligt felande. Han avfärdar denna tanke och menar att en sådan syn på ondska inte är förenlig med Gamla Testamentet. För honom är ondskan bara där, en realitet att förhålla sig till i den pågående rättfärdighetskampen i väntan på Jesu återkomst, eller Messias. Ibland är den orsakad av egen eller andras synd och ibland är den en given kosmisk antagonist, den är också ibland orsakad av Gud. Klart för honom är att den ännu inte är för evigt utplånad av Gud (Walter Brueggemann, "Theology of the Old Testament", 1997, s. 157–159).

En själ är för Yogananda en individualiserad stråle av ren Ande, en Gudsavbild eller Gudsessens. Var själ menar han har av Gud givits en fri vilja och strävar mot att utveckla sin inneboende perfektion, och därmed befrias att återgå till sitt ursprung. Detta, fortsätter han, förutsätter tusentals reinkarnationer. Gud är rättvis och ger alla själar en jämlik möjlighet till befrielse. Lagen [karma], fortsätter han, ger alla en rättvis möjlighet att återvända till Gud. För honom finns det ingen synd, vana, eller något begär som är för starkt för att kunna brytas sig fri ifrån. Han menar att alla själar återföds på jorden så många gånger som behövs. Detta, fortsätter han, för att kunna befrias och förverkliga den Guds perfekta avbild, till vilken de är födda. Härigenom beskriver Yogananda en individuell eskatologi i ljuset av läran om reinkarnation. För honom är det den doktrinen Jesus hänvisar till när han säger: "den som segrar skall jag göra till en pelare i min Guds tempel, och han skall aldrig mer lämna det" (Upp 3:12). Yogananda skriver följande om Jesu ord.

[W]hen a soul overcomes by spiritual discipline his mortal desires accrued through contact of matter, that soul becomes a pillar of immortality in the everlasting mansion of Cosmic Consciousness; and, having found fulfillment of all his desires in Spirit, that soul has no more to be reborn on earth through the karmic reincarnating force of unsatisfied desires (Yogananda, s. 37).

Gud är ordningens Gud, fortsätter han, ärar själv de kosmiska lagarna. Således är Gud för Yogananda förbunden till att inte fullständigt upplösa skapelsen förrän alla själar befriats. Därmed förkastar han idén om att en människa riskerar evig död (Yogananda, s. 1331).

Karma är enligt Yogananda compensationens lag, en etisk världsordning vilken hela den tidsbundna skapelsen är bunden under som utgår från människans avsikt i hennes handlande.

I var situation förbinds hon genom sin handling till en korresponderande konsekvens utifrån hur hennes fria vilja, andliga-, mentala- och fysiska kunskaper och förmågor appliceras. Djur, växter, annat liv och organisk materia, fortsätter han, handlar huvudsakligen i enlighet med sin arts instinkt strävande mot det högsta, sitt ursprung. Dem menar han genom sin kroppsliga sammansättning saknar potentialen till fullödigt förnuft, förmåga till moraliskt tänkande. Dock påverkas allt liv av människans handlande, därigenom underställda karma endast passivt (Yogananda, s. 135–144). Människan innehar för honom genom sin sammansättning således en särställning i skapelsen.

Vi kan således konstatera att i Yoganandas reinkarnationslära är det en central utgångspunkt vem Gud är i relation till skapelsen, hur skapelsen och människan är sammansatt och människan i relation till skapelsen. Vi kan därför fastslå att ”skapelseteologi” och ”människans sammansättning” är nödvändiga komponenter implicit bundna till hans reinkarnationslära. Den bindande kraften ”karma” är explicit bunden till hans reinkarnationslära. Den påverkar enligt Yogananda både personers yttre liv och förutsättningar samt det inre livet där han anser att varje person måste uppnå fullkomlighet för att nå befrielse från reinkarnation. Vi kan därför också fastslå att ”individuell eskatologi” är en nödvändig komponent implicit förbunden med hans reinkarnationslära, en evolutionär teleologisk reinkarnationslära.

2.2 Satan och reinkarnation

Gud är för Yogananda skaparen och frälsaren, godheten själv och källan till allt gott. Gud som är nådefull och allsmäktig, fortsätter han, har fött var själ med en inneboende längtan och möjlighet till att fullt ut befrias och återförenas i Gud. Han menar att skapelsen är en kosmisk illusion, Guds drömskådespel som inom hinduism kallas *Guds lila*. För att manifesteras den ändliga tidsbundna skapelsen, fortsätter han, använde den oändliga Ande [Gud] en kosmisk vilseledande kraft. Den kraften kallar han Guds ärkeängel. Han menar att denna ärkeängel vände sig bort från Gud och blev den rebelliska förföljaren av det ändliga, Satan, den opponerande Djävulen. Detta menar Yogananda, genom att Satan är den som framkallar reinkarnation, orsakad av lagen om handling och effekt. Satans strävan är för Yogananda att genomsyra den ändliga skapelsen med separation från Gud där varje själ tvingas till att återfödvas som människa så länge den missbrukar sin fria vilja och skuldsätter sig med negativ karma. Således, fortsätter han, leder reinkarnation till döden, om och åter

igen, men med en möjlighet till evig befrielse. Därför att genom lagen om reinkarnation menar han att Gud har begränsat Satans makt till den ändliga skapelsen och ger därigenom var själ en möjlighet till evigt liv, inte längre bunden till världen (Yogananda, sid. 673–674).

Gud gjorde enligt Yogananda människan odödlig, till att styra på jorden som en odödlig. Satans ondska menar han band människan med medvetenheten av dödlighet. Människan var för honom ämnad att förhålla sig till den föränderliga världen med ett oföränderligt tankesinne. Efter att ha levt en tid, fortsätter han, skulle hon återvända till Gud genom att medvetet dematerialisera sin fysiska form. Han menar att den moderna människan nu måste genomlida hjärtskärande och smärtsam död. Detta fortsätter han, för att Adam och Eva, vilka Yogananda kallar de symboliska första människorna, tillät dem själva att bli influerade av ärvd ignorans. I deras frestelse menar han att vi ser Satans ondska verksam från skapelsens tidigaste period (Yogananda, s. 140–143).

Vi kan således konstatera att enligt Yoganandas är ”Guds begärlösa begär” den framkallande kraften för människans ursprungliga inkarnation, således nödvändig och implicit förbunden med hans reinkarnationslära. Genom Satans inflytande på de ursprungliga människorna framkallade människans fall och reinkarnation, därigenom utgör också ”Satan” en nödvändig komponent implicit förbunden med Yoganandas reinkarnationslära.

2.3 Lagen om reinkarnation - uppståndelse

God karma genereras för honom ur handlingar i enlighet med de eviga rättfärdighetsprinciperna och genom Gudskommunion. Det genererar goda tendenser och begär till Gud, fortsätter han, positiv karma upplöser negativ karma och leder personen upplyftande mot sin uppståndelse, och därmed befrielse (Yogananda, s. 465). Uppståndelse har en för honom en flerfaldig innebörd. Dels menar han att det innebär att en människa nått fullständig Gudsrealisation, hennes själ är då absolut intonerad med Gud och hon lever ett med Gud i enlighet med Guds lagar. Därmed uppstår hon till Gud, vilket sker under det att själen lever som människa (Yogananda, s. 24–27). Dels menar han att det betyder att återuppstå. I detta fall innebär det att en själ som lämnat sin döda kropp återvänder och kroppen återfår liv. Endera, fortsätter han, återupplivas en människa som inte nått uppståndelse [Gudsrealisation] av någon annan för sin fortsatta andliga evolution mot befrielse (jfr Jesus uppväcker Lasarus i Joh 11:17-44). Alternativt menar han att en fullständigt befriad själ efter sin död själv åter

materialiserar en kroppsidentitet den innehaft i ett tidigare liv (jfr Jesu återuppståndelse Luk 24:44-49) (Yogananda, s. 1500–1501).

Uppståndelse betyder också enligt Yogananda lagen om uppståndelse, vilken han menar är reinkarnation. Genom negativa karmaförvecklingar förbinds en själ till att återfödas. När en människa dör fysiskt faller hon enligt honom in i en tillfällig omedveten dödssömn. Han menar att den dödes själ väcks sedermera från det medvetlösa tillståndet och får då möta sin dom. Den som har gjort det onda i livet och lagrat ondska, fortsätter han, kommer att i enlighet med sin karma dömas till att åter uppstå på jorden. Då med samma ondskefulla egenskaper och konsekvenser i enlighet med sina tidigare onda handlingar. Emedan den som har gjort det goda, har för honom lagrat goda effekter och kommer att reinkarneras, uppstå till medvetet liv för en tid i en himmelsk värld med en himmelsk kropp (Matt 22:30–33, Luk 20:34–38). De himmelska sfärerna kallar han den lägre astrala ljus-världen, och den högre kausala idé-världen. Domen menar han sker i enlighet med själens karma vilken avgör huruvida själen sedan måste återfödas i en ny människokropp i den fysiska sfären på jorden, eller i den kausala sfären, himlen ovanför den astrala. Från den kausala sfären, fortsätter han, återföds själen till en astral kropp för att dö till den kausala himlen, till dess den är fri från all negativ karma och nedåtsträvande begär. Då menar han att den själen uppstår i den andliga sfären, då är en själ fullständigt friställd från reinkarnationens tvång, återförenad med Ande [Gud]. I sällsynta fall menar han vidare, kan en särskilt avancerad själ uppstå direkt i den högsta andliga sfären, i Gud den eviges medvetande (Yogananda, sid. 359–362).

När en människa föds sker det enligt Yogananda i enlighet med hennes karma vid en tidpunkt bäst lämpad för hennes andliga utveckling. För detta menar han rensas hennes minne från tidigare liv. Denna kosmiska glömska är för honom en av Guds stora illusioner. Därigenom ges hon en möjlighet till ett nytt liv avskärmat från både egna erfarenheter och kännedom om tidigare relationer. Detta är för att det kosmiska dramat skall ha bästa möjliga förutsättningar till en progressiv utveckling, fortsätter han, vilket annars skulle generera ett förvirrat tillstånd där människor inte skulle kunna orientera sig i sina nya konstellationer av många gånger gamla relationer i det nya livet. Dessutom skulle en medvetenhet om tidigare negativa gärningar verka nedslående för människan och för att eliminera en hopplöshet inför detta raderas minnet. Dock kan tidigare minnen upplevas på ett intuitivt själsligt plan. Därför kan människor många gånger i det nya livet uppleva att de träffar personer de redan känner trots att de aldrig tidigare träffats, eller känna igen sig på platser de aldrig besökt. En avancerad och befriad själ som realiserat Gud kan om de så väljer nå tillgång till tidigare

minnen. En sådan avancerad själ är dock medveten om att man erhållit en roll i livet för allas progression och är därför lojal i sin nya roll (Yogananda, sid. 101–102).

Vi kan därmed konstatera att ”uppståndelse” är en komponent explicit förbunden med Yoganandas reinkarnationslära med en tudelad innebörd. Dels uppståndelse i bemärkelsen befrielse, dels i bemärkelsen reinkarnation. Vi kan också konstatera att ”den kosmiska glömskan” är en komponent explicit förbunden med hans reinkarnationslära. Vidare ser vi att enligt Yoganandas tolkning av läran om reinkarnation innebär det en kontingent predestination, en människa föds i enlighet med sin karma som inte är beständig.

2.4 Guds frälsningsplan

Vi har konstaterat att enligt Yogananda befinner sig den moderna människan i ett fallet dödligt tillstånd där hon måste återfödas till dess hon befriats från sin karma. Lagen om reinkarnation var för honom Guds första svar på det han kallar Satans fall, vilket begränsade Satans makt till den ändliga tidsbundna skapelsen. Men, fortsätter han, Gud nådefull har också en frälsningsplan för människan så att hon inte skall behöva genomlida återkommande inkarnationer på jorden. Detta menar han, då Gud vet att frälsningens krav på människan är en närmast överväldigande uppgift. Därför har Gud en pågående frälsningsplan som innebär att utöver Guds immanenta närvaro i skapelsen sänder Gud av nåd återkommande sina sändebud till människan vilka talar med Guds auktoritet och röst. Därigenom, fortsätter han, låter sig Gud inkarneras på jorden för människans frälsnings skull. Denna frälsningshandling innebär för Yogananda att Gud nedstiger i upplysta människor, *avatarer* (Yogananda, s. 2–3).

För Yogananda är Gud evig oföränderlig Ande, allestädes närvarande, förutan varken kroppslig eller himmelsk form. När Gud uppenbarar sig för människan menar han att Gud gör det genom gudomligheten i en agent, ett värdigt instrument som tjänar som ett medium mellan Gud och människan. Detta sker för honom periodiskt återkommande genom fullständigt eller delvis frälsta personer, med fullödlig eller partiell Gudsrealisation. Han menar att det är många själar som känner Gud, sänds ut av Gud och nedstiger frivilligt som partiella Gudsinkarnationer. Dessa själar vilka han kallar profeter är för honom fortfarande själva delvis bundna genom karma till att återfödas. Inom hinduism kallas de enligt honom för *khandas avatar*. Långt mer sällsynta menar han att de Gudsinkarnationer av fullkomliga personer som är ett med Gud och har absolut Gudsrealisation, fullständigt befriade. För honom återföds dessa personer enbart av fri vilja, av Gud sända för att uppfylla en mission

enligt Guds. Dessa fullödiga Gudsinkarnationer kallas enligt honom inom hinduism för *purna avatar* (Yogananda, s. 4–6).

De som nedstiger som Gudsinkarnationer är för Yogananda själar som nått vishet genom lärdom från många inkarnationer. Syftet är att som Guds söner verka som frälsande agenter, tjäna statuerande exempel och därigenom leda förlorade människor åter till Gud. Många av dessa mästare och profeter menar han åläggs av Gud att själva åta sig lärjungar. När en lärjunge initieras menar han att mästaren ingår ett ömsesidigt evigt förbindande förbund med sin adept. Detta för honom fullbordas först vid lärjungens frälsning, när den nått Gudsrealisation och därmed inträdet i Guds konungarrike. Det kan innebära att en mästare måste reinkarneras för att bistå en lärjunge som gått förlorad (Yogananda, s. 36–39). För honom kan en Gudsrealiserad mästare genom Guds vilja ta på sig en del av en lärjunges bördor. Men, fortsätter han, det är förutsatt att lärjungen själv genom egen andlig ansträngning strävar efter att samarbeta och förbättra sig genom egen andlig ansträngning. Han menar att utifrån kraven som ställs för att en själ skall kunna befrias vilar 25 procent på lärjungens andliga ansträngning, 25 procent vilar på läromästarens välsignelse och återstående 50 procent vilar på Guds nåd. Dock, fortsätter han, det är lärjungens andliga ansträngning som får denna formel att fungera (Yogananda, s. 112–115).

Vi ser att för Yogananda reinkarneras en Gudsinkarnation frivilligt enligt Guds vilja i enlighet med Guds frälsningsplan. Eftersom det för Yogananda är en förutsättning att ha genomgått många inkarnationer för att ha kvalificerats är en sådan Gudsnedstigning en reinkarnation. Därmed identifierar vi den framkallande kraften för en sådan reinkarnation ”Guds frälsningsplan” som en komponent explicit förbunden med Yoganandas reinkarnationslära.

3. Johannesprologen enligt Yogananda

I detta kapitel kommer jag att undersöka Johannesprologen utifrån det bibelvetenskapen kallar Johannes Logospsalmen (Joh 1:1–5, 9–11, 14, 18). Jag kommer här behandla uppsatsens andra frågeställning vilka stöd Yogananda finner för reinkarnationsläran i Johannesprologen.

Yogananda tolkar text med text. Han behandlar samtliga texter i Nya Testamentet under namnet Johannes (Johannesevangeliet, Johannes epistlar 1–3, Uppenbarelseboken) så som en sammanhängande litterär enhet, en enhetlig tradition, författad av Jesu lärjunge, aposteln Johannes (Yogananda, s. 6). Således tänker Yogananda att Johannes utvecklar sitt tankegods i Johanneslitteraturen, detta kommer vi återkommande att se nedan. Vi bör därför uppmärksamma att det råder stor oenighet inom bibelforskningen gällande Johanneslitteraturens författarskap, i synnerhet Uppenbarelseboken. Man är överens om att Johanneslitteraturen är sprungen ur samma religiösa kontext och generellt tillskrivs evangeliet och Johannesepistlarna samma författare. Men vem den författaren är återfinns olika uppfattningar. Gällande Uppenbarelsebokens författare är uppfattningarna ännu fler (Marianne Meye Thompson, "John: A Commentary", 2015 s. 17–22; Bernard, s. xxxv–xxi; Matera, s. 261, 319, 400–402).

Yogananda gör i sin analys en jämförelse enligt tre hinduistiska filosofiska system: Samkhya, ett teistiskt dualistiskt system över skapelsens sammansättning; Vedanta, ett monistiskt system; Yoga, ett metodologiskt system (Albihn, s. 22–26).

3.1 Gud – i begynnelsen

"In the beginning..." (Joh 1:1).

Yoganandas reinkarnationslära utgår ifrån den ursprungliga inkarnationen och dess framkallande kraft, Guds begärslösa begär att dela sin härlighet med många. Vi måste därför först analysera hur han redogör för skapelsens ursprung. Johannesprologen är för honom Nya Testamentets inledning, skapelseberättelsen. Gamla Testamentet inledande bok Genesis menar han redovisar med en svårfångad terminologi den kosmiska skapelsens evolution från Gud skaparen och skriver följande.

In the New Testament, the opening verses of Saint John's Gospel may rightly be called Genesis According to Saint John (Yogananda, s. 6).

Han fastslår att båda dessa bibeltexter redogör grundligt för den andliga kosmologin, de korresponderar exakt med varandra och med Indiens heliga skrifter (Yogananda, s. 6). Båda dessa texter inleds identiskt med orden ”i begynnelsen” (Joh 1:1, Gen 1:1). I inledningen av sin analys av Johannesprologen skriver han:

With these words commence the cosmogonies of the Old and New Testament alike. “Beginning” refers to the birth of finite creation, for in the Eternal Absolute – Spirit – there is neither beginning nor end (Yogananda, s. 8).

Då varken tid eller rum, materia eller någon varelse existerade, då inte något objekt hade blivit till, menar Yogananda att Gud existerade så som omanifesterad Ande. Gud är Ande för honom, den Eviga Absoluta med hänvisning till Joh 4:24. Han menar att Ande [Gud] varken har en början eller ett slut. Ande fortsätter han, är alltings början och alltings slut, all manifestations yttersta ursprung, han skriver:

This Unmanifested Absolute cannot be described except It was the Knower, the Knowing, and the Known existing as One. In It the being, Its cosmic consciousness, and Its omnipotence, all were without differentiation: ever-existing, ever conscious, ever newly joyous Spirit (Yogananda, s. 8).

För Yogananda fanns det i Ande [Gud] varken tid eller rum, ingen relativitetslag eller en dualistisk uppfattning. Dessa menar han är kategorier för objekt som tillhör den objektiva manifesterade skapelsen. Men frågor om när och varifrån, eller varför skapelsen i huvud taget kom att existera är för honom frågeställningar som inte låter sig besvaras. Inte av den materialiserade skapelsen och ett materiabundet intellekt. Sådana frågor menar han bara innebär sökandet efter orsaker från den [Gud] som inte orsakats, anledningar hos den [Gud] som är allestädes vetande, eller begynnelse hos den som är evig [Gud]. De kan för honom bara besvaras i ett tillstånd av intuitiv Gudsperception, där menar han att Gud realiserar sig som den medvetna Saligheten. Detta menar han att alla helgon vittnar om. Den som har erfårit Gud, fortsätter han, har inträtt i detta intuitiva tillstånd, ett med Gudssinnet, medveten Salighet. Havande realiserat Gud fortsätter han vidare, har dessa återvänt i ett avskalat tillstånd av salig enkelhet. Formade hos Gud till salig enkelhet är för honom deras sanna vittnesmål och svar på dessa frågor, att Gud är Stilla Salighet. Han menar att det är tillståndet hos den Ende [Gud], varande Evig Salighet, i vilket Gud uppväckte ett begärslöst begär att dela sin salighet skulle åtnjutas genom många. Således föddes för honom det ändliga oändliga universum och alla dess vareiser, begynnelsen inträdde, genom att den omanifesterade Ande [Gud] underhöll detta begärslösa begär (Yogananda, s. 8–9).

Skapelsens begynnelse förutan var Ande för Yogananda den enda existerande substansen. För att skapa levande universum menar han att Gud hade ingenting annat eller ingen annan än sig själv att tillgå. Detta fortsätter han, eftersom Ande [Gud] varande den Eviga Absoluta är den enda evigt existerande. Således menar han att Guds skapelse måste till sin essens vara den samma som Ande. Därför att om Ande, varande evig, hade haft en annan evig kraft att tillgå att skapa med fortsätter han, skulle det medföra konsekvensen att även den kraften är absolut, evigt existerande bortom tidsbunden manifesterad skapelse. Det skulle innebära två eviga krafter vara vilket är omöjligt per definition argumenterar Yogananda. När en skapare upprättar en ordnad skapelse uppstår för honom dualiteten av en skapare och det skapade. Han menar att Guds upprätthållande det begärslösa begäret att dela sin salighet med många blev Ande den Ende i begynnelsen till Skaparen av sin skapelse, bestående av många. Då Gud var den enda Substansen att tillgå fortsätter han, skapade evig Gud av sig själv [Gudsessens] sin skapelse till många limiterade avbilder, ändliga objekt (Yogananda, s. 8–9).

Relationen mellan Gud och skapelse är för Yogananda Ande och natur, Noumena och fenomen. För detta menar han att den Ende [Gud], varande den odelbara, fördelade en del av den Infinita [Gud] till många finita objekt. För att den Ende [Gud] skulle kunna upplevas individuellt av många så som många, fortsätter han, fordrade detta en kreativ universell illusion, en begränsande kraft genererande en självständig upplevelse av tidsbunden rumsdimension och materia. För honom gav således Ande [Gud] i begynnelsen först upphov till en begränsande illusorisk kraft, en magisk kosmisk illusion. Denna kraft kallas enligt Yogananda i de indiska skrifterna för *maya*, från sanskritroten *ma*, ”att mäta”. Det är för honom genom denna magiska kraft *maya* som Gud skapar den kosmiska illusionen av universums finita dimensioner, krafter och objekt. Därigenom är enligt Yogananda all skapelse till sin essens Ande, därför är skapelsen andlig av Ande (Yogananda, s. 9). Han skriver:

All creation is nothing but Spirit, seemingly and temporarily diversified by Spirit's creative vibratory activity (Yogananda, s. 9).

Härigenom aktualiserar Yogananda en judisk-kristen reflektion om frågeställningar huruvida Gud skapar ur intet, ur existerande materia och varifrån tid, rum och materia härstammar. Som vi sett är enligt Yogananda Gud evig och skapar av Sin substans, evigt existerande. Därigenom finns det en tid när inte skapelsen som tid, rum materia och liv fanns men intet är en omöjlighet, ett otänkbart begrepp för Yogananda. Med Johannesevangeliets inledande ord har kristna formulerat lärosatsen *creatio ex nihilo*, åsyftande att Gud genom det pre-existerande ”Ordet” skapar tid, rum, materia och liv ur

intet. Enligt Brueggemann tillåter Genesis både en läsning som säger att Gud skapar ur intet likväl att Gud skapar genom att bringa ordning i det kaotiska materiastoffet. Israels vittnesmål visar väldigt lite intresse om vart livet och allt existerande kommer ifrån. Men det betyder inte att det Gamla Testamentet säger att Gud bara är begränsad till att vara en ordningens Skapare (Brueggemann 158–159).

Således ser vi den grundläggande principen i Yoganandas reinkarnationslära att allt skapat är till sitt ursprung essentiellt Gudsessens som utgått från Gud och individualiserats för att av sin natur så småningom återvända till sitt ursprung.

3.2 Ordet blir kött – evighetsperspektiv

”In the beginning was the Word, and the Word was with God, and the Word was God. The same was in the beginning with God. All things were made by him; and without him was not any thing made that was made. In him was life; and the life was the light of men” (Joh 1:1–4).

Vi känner till vardags ett ord så som en kombination av meningsbärande ljud eller tecken. I Genesis beskrivs hur Gud talar fram skapelsen (Gen 1:3). I Johannesprologens inledande verser beskriver Johannes hur Gud skapar genom Ordet (Joh 1:3). För Yogananda betyder ord här en intelligent vibration, en från Gud utgående intelligent energi. Han skriver följande om Ordet.

Any utterance of a word...expressed by an intelligent being, consists of sound energy or vibration, plus thought, which imbues that vibration with intelligent being.

Likewise, the Word that is the beginning and source of all created substances is Cosmic Vibration imbued with Cosmic Intelligence (Yogananda, s. 9).

För honom är Ordet begynnelsen och källan till alla skapade substanser, det ”fanns i begynnelsen” (Joh 1:2). Ordet menar han är Guds tankemateria, kosmisk vibration med inneboende intelligens. När den omanifesterade Salig Ande [Gud] upprätthöll sitt begärslösa begär att dela sin salighet med många, fortsätter han, vibrerade Ande skapande tankar, Ordet. För honom består all materia av sammansatt vibrerande intelligent energi, Gudstankar i olika form. Således menar han att allt skapat utgår från Gud, när Gud tänker [vibrerar] utgår Ordet som allt blir till genom. Detta universum är för honom som en vibrerande spelfilm, Guds fantasi. Det är Guds tankar fortsätter han som består på tids- och rumsskärmen och i det mänskliga medvetandet (Yogananda, s. 9–10).

För Yogananda finns bara odelad Ande före skapelsen. Manifesterande skapelsen, menar han att Ande blir till treenig Gud, Fadern, Sonen och den Heliga Anden. Han beskriver det enligt följande:

The vibratory force emanating from Spirit, endowed with the illusory creative power of maya, is the Holy Ghost: Cosmic Vibration, the Word Aum or Amen... The transcendent consciousness of God the Father became manifest within the Holy Ghost as the Son – the Christ Consciousness, God’s intelligence in all vibratory creation. This pure reflection of God in the Holy Ghost indirectly guides it to create, re-create, preserve, and mold creation according to God’s divine purpose (Yogananda, s. 11).

När Gud utvecklar en skapandetanke menar Yogananda att denna kosmiska tankevibration genomgår bearbetningen av den magiska illusionen, den kosmiska mätande kraften *maya*. Då blir den för honom den omanifesterade Ande till skaparen Gud Fadern, Skaparen av skapelsen som han kallar den kreativa vibrationen. Enligt honom kallas Gud Fadern i de hinduiska skrifterna *Sat*, den högsta Kosmiska Medvetenhetens rena essens, eller *Ishwara*, den Kosmiska Härskaren. Gud Fadern menar han är den medvetna transcenderande intelligensen. Det vill säga, orörd av någon rörelse eller vibration från vibrerande skapelse existerar Gud Fadern transcendentalt, bortom all skapelse som han kallar Kosmiskt Medvetande. Således är Ordet för honom det samma som den helige Ande, *Aum* eller Amen, vilken han även kallar Kosmisk Vibration. Han menar att det är den vibrerande skapandekraften som utgår från Ande begåvad med den illusoriska kraften *maya*. Alla ting, allt skapat och alla levande varelser fortsätter han, är av och existerar i den Heliga Anden, eller Helig Vibration, Guds frusna tankar, Guds fantasi. De hinduiska skrifterna kallar enligt Yogananda denna Helig Ande för *Aum*, helig kosmisk vibration, eller *Maha-Prakriti* (Bhagavad gita, x.32, x.42). För honom är det den kosmiska modern som förlöser all skapelse. När naturvetenskapen fastställer materias struktur, dess vävnad eller material, menar han att det är kosmisk vibration som identifieras till en lägre grad. Det vill säga den helige Ande med högre materiell täthet. Således menar han att all materia är en lokal begränsad uppkomst av och därigenom ett vittne för Ordet. Han hänvisar till Uppenbarelseboken där han menar att Johannes beskriver Ordet: ”Så säger han som är Amen, det trovärdiga och sanna vittnet, början till Guds skapelse” (Upp 3:14). Ordet menar han är det sanna vittnet för Guds manifesterade närvaro i all skapelse, det heliga Kosmiska Ljudet av *Aum* eller Amen, betydande

sannerligen. För honom är dessa verser en deklARATION av evig sanning vilken han menar att Vedasskrifterna formulerar på samma sätt (Yogananda, s. 10–11). I Rigveda personifieras principen om Guds skapandeljud, alltings ursprung, så som gudinnan *Vak* som var med i begynnelsen (Rigveda X.71:1, 11, 125:1, 7–8).

Beutler fastslår att den sista frasen $\kappa\alpha\iota \Theta\epsilon\acute{o}\varsigma \tilde{\eta}\nu \acute{o} \lambda\acute{o}\gamma\omicron\varsigma$ (och Ordet var gud) i prologens inledande vers är en av de svåraste av Johannes texter att översätta. Det är två problem för översättaren att lösa. Dels saknar Gud en bestämd artikel, vilket bryter mot det normala att bestämd artikel används när Gud omnämns så som Gud i Nya Testamentet. Dels i föregående vers skriver Johannes $\kappa\alpha\iota \acute{o} \lambda\acute{o}\gamma\omicron\varsigma \tilde{\eta}\nu \pi\rho\acute{o}\varsigma \tau\acute{o}\nu \theta\epsilon\acute{o}\nu$ (och Ordet fanns hos Gud). Prepositionen $\pi\rho\acute{o}\varsigma$ (hos, inför) anger en åtskillnad mellan Gud och Ordet. Detta har föranlett skillnader i översättningar, så som säger att ”ordet var Gud” och ”ordet var som en gud”. Distinktionen mellan Gud och Ordet inte förutsätter att likställa Gud med Ordet utan i ljuset av Johannes fastslagna syfte med evangeliet tillåter grekiskan en översättning som säger att ”Ordet var Gud” (Beutler, s. 29).

Yogananda menar att när Ordet, Kosmisk Vibration, gradvis sammansmälts och utvecklas till universums alla former är det resultatet från arbetet av en immanent intelligens. Inom, immanent i den Heliga Andens vibration, fortsätter han, manifesterades Guds Faderns transcendentala medvetande så som Sonen. Detta Guds medvetande immanent i all vibrerande skapelse kallar han för Kristi Medvetande, den Universella Kristus. Sonen är för honom således Gud Faderns rena reflektion, den immanenta intelligensen inom i Ordet, den Heliga Anden. Det är Sonen som indirekt vägleder den Heliga Andens arbete att i enlighet med Guds Faderns avsikt skapa, återskapa, bevara, och forma skapelsen. Yogananda liknar den kosmiska treenigheten tillblivelse i skapelsen vid en make som får barn, han blir en far som föds igen i sin fru så som en son, en avbild. I denna vad han kallar jungfruskapelsen manifesterades den transcenderande Gud Fadern immanent i den Heliga Anden, Modern eller den kosmiska Jungfru Maria. Guds manifesterade immanens blev till Gudsintelligensens enda reflektion, den enfödde Sonen, Kristi Medvetande eller den Universella Kristus. Därigenom blir den Enda, Evig Ande på detta sätt till den Heliga Treenigheten: Gud Fadern, Sonen, och den Heliga Anden (Yogananda, s. 12).

Enligt Yogananda är därmed Sonen närvarande i varenda korn materia i skapelsen, Guds enda odifferentierade rena reflektion. Denna den enfödda sonen, fortsätter han, upprätthåller följaktligen immanent en inflytande transcendens. Det vill säga i skapelsen är det för honom inte Sonen, Kristi Medvetande det aktiva elementet i skapelsen. Den

manifesterade vibrerande skapelsens alla partiklar fortsätter han, är det den Heliga Anden, Ordet, som frambringar. Han menar att den Heliga Anden är den differentierade, distinkta, aktiva medvetna intelligensen, vilken är genomsyrad med Kristi Intelligens, den enfödde Sonen. Kristi Medvetande eller Sonen är den inaktiva aktiva som leder den Heliga Andens arbete. I skapelsen är Sonen den medvetna närvaron av Guds intelligenta gudomliga plan och till den Heliga Andens arbete är Sonen det Eviga Vittnet. För honom kallas den Heliga Anden ”Helig” just därför att dennes handlande leds av immanenta Kristi Medvetande, Sonen. Således arbetar den Heliga Anden i enlighet med Gud Faderns vilja genom Sonens immanens menar Yogananda (Yogananda, s. 13).

Vi bör notera att i den grekiska texten skriver Johannes i vers 14 $\mu\omicron\nu\omicron\gamma\epsilon\nu\omicron\upsilon\varsigma \pi\alpha\rho\acute{\alpha} \pi\alpha\tau\rho\acute{\upsilon}\varsigma$, vilket har den bokstavliga ordalydelsen ”en enfödd från fadern” eller ”den enda födda av fadern”. Enligt Beutler syftar $\mu\omicron\nu\omicron\gamma\epsilon\nu\omicron\upsilon\varsigma$ till ”varande den enda avkomman” och menar att det är en distinktion mot pluralskrivningen $\tau\acute{\epsilon}\kappa\nu\alpha \theta\epsilon\omicron\upsilon$ ”Guds barn eller Guds söner” i vers 12. Beutler påpekar att översättningen ”den enfödde Sonen” är en exegetisk tolkning vilken pekar mot Johannes 3:16, 18. Det budskapet som då tolkas från Johannes är att Jesus är den enfödde Sonen, varande det universella Ordet som skiljer han sig därför mot alla andra människor (Beutler, s. 32–34). Vi kan därigenom konstatera att utifrån den grekiska texten ryms Yoganandas tolkning.

Enligt Yogananda när Ande [Gud] manifesterar skapelse vibrerar utgående kreativ Amenvibration, Ordet. Som Ordet menar han att den intelligenta Heliga Anden transformerar Ande till materia, detta sker genom att den kosmiska kreativa vibrationens frekvens ändras. I denna transformation, fortsätter han, blir Kosmisk Intelligens till kosmisk intelligent rörelse, det vill säga en vibration av Guds medvetande. Denna intelligenta rörelse, vibrationen från Medvetande [Gud] övergår till kosmisk intelligent energi. Den intelligenta kosmiska energin transformeras till elektroner och atomer vilka övergår till gasmolekyler och kosmiska nebulosor. Dessa nebulosor utgörs av en massa av diffus materia bestående av rymdstoft och gas, och de övergår sedan till vatten och fast materia. I det rena tillståndet Kosmisk Vibration är alla ting ett. Men när skapelse manifesteras, när Kosmisk Vibration fryser till materia, blir den till många. Detta gäller även människans kropp, vilken är en del av materias varierande uppdelning. Denna transformerande process där Ordet blir till kött kallar han Andes metamorfos, en del av odelbar Ande [Gud] övergår till manifesterad skapelse genom Ordet, den Heliga Andens kreativa vibration. För honom sker detta inom, inifrån, där den Eviga genomgår en relativiserande finfördelning av vilken en treenig skapelse produceras. Den första

innersta världen menar han är en idébaserad eller kausal värld som består av de finaste vibrationerna av medvetande, det är Guds tankar eller idéer vilka orsakar alla former och krafter. Den andra världen, fortsätter han, är en astral värld som består av ljus och livskraft vilka utgör vibrerande energi, den första kondensationen av den orsakande idéen. Den astrala världen är yttre, grövre i förhållande till den kausala och mantlar därigenom de inre idébaserade, de ursprungliga koncepten. Den yttersta världen är den materiella världen, den består av den grövsta, atomär materiell vibration vilken mantlar den astrala världen. För honom är dessa tre världar således överlagrade på varandra, där den grövre världen är beroende av den finare. Ytterst menar han står alla tre i beroende till Guds vilja och medvetande, den enda försörjningen (Yogananda, s. 12–13).

Detta är för Yogananda tillblivelsen av universums makrokosmos, hur Ordet blir kött. Han menar att människan utgör ett mikrokosmos, i henne är det enligt samma ordning tre intraberoende kroppar på samma sätt som i universums makrokosmos. Han liknar dessa tre kroppar vid beklädnader av människans själ. Guds skapelse tillgängliggörs för den inkarnerade anden genom var kropps instrumentalitet vilken möjliggör perception, kognition och interaktion. För honom är den kausala kroppen den första finaste kroppen, själens första beklädnad, vilken individualiserar en ande med ett hölje från Ande. Själen, fortsätter han, den individualiserade anden är en person bestående av rent medvetande. Själen är orsakad av Guds idéer eller tankar vilka utgör själens sammansättning och de andra två höljenas orsak. Således menar han att den första själskroppen härleds så som den kausala, den orsakande kroppen. Från den kausala kroppen, Guds idéer sammansatt som det individuella jaget, fortsätter han, utgår en magnetisk kraft som består av ljus och intelligent energi. En sådan beståndsdel av livskraft kallar Yogananda för "livston" (ljus + intelligent energi) (egen översättning, Yogananda, s. 15). Enligt Yogananda utformas människans astrala kropp och består således av sådana livstoner. Den astrala kroppens sammansättning utgör i sin tur den livsenergi vilken sätter i stånd den fysiska kroppens sinnen och funktioner. Därigenom är för honom den fysiska kroppen endast en materialisering av de finaste kausala idéerna, vilka den astrala kroppens liv och energi aktiverat. Från den kausala kroppen har den begåvats med medvetande, självmedvetenhet, och intelligens. Samtliga makrokosmiska och mikrokosmiska vibrerande manifestationer härrör från Ordets vibration, den Heliga Anden, och från Guds transcendent medvetande (Yogananda, s. 14–15).

Medvetande och materia båda oupphörliga under det att skapelsen upprätthålls av Gud. Denna sanning menar han att Jesus vilar på när han i sitt samtal med Nikodemos

säger att ”det som har fötts av kött är kött, och det som har fötts av ande är ande” (Joh 3:6). För Yogananda har Gud den Transcendentia Absoluta en subjektiv och en objektiv manifestation i skapelsen, Ande och Natur, *noumena* och *fenomena*. Guds objektiva manifestation menar han är Kosmiskt Ljus, Ordet, som utgår genom Andes vibrerande. Både den makrokosmiska och den mikrokosmiska treeniga skapelsens kausala, astrala och materiella världar är ett resultat av att det kreativa Kosmiska Ljuset gradvist kondenseras. Guds subjektiva manifestation är den immanenta närvaron av Andes Medvetande inom i det Kosmiska Ljuset. I makrokosmos kausala-astrala-fysiska universum är Andes Medvetande närvarande så som Sonen, Kristi Medvetande, den Universella Kristus. I människans kausala-astrala-fysiska mikrokosmos är Andes Medvetande närvarande inom i hennes själ (Yogananda, s. 249–253).

Sonen är för Yogananda den inaktiva aktiva ledande den Kosmiska Naturen, Heliga Andens arbete. I den immanenta reflektionen Sonen menar han den transcendentia Fadern har nedlagt skapelsens principer, naturens alla lagar att verkställa, Guds vilja. Från Sonen, fortsätter han, utgår alla kreativa krafter och direktiv till den intelligenta Kosmiska Naturen. Således är Sonen för honom den som verkställer Faderns ordning emedan Fadern förblir transcendent. Han menar att därigenom är Sonen den som är direkt ansvarig för att ge människan en fri vilja och övervaka så att hon efterföljer Guds bud och väljer det goda och inte det onda. Men, fortsätter han, det betyder inte att Sonen straffar eller belönar människor efter deras handlanden utan det innebär att Sonen endast övervakar människans handlande. Således dömer hon sig själv genom sitt agerande. Yogananda menar att Jesus fastslår detta med orden: ”Fadern dömer ingen utan har helt överlåtit domen åt Sonen, för att alla skall ära Sonen liksom de ärar Fadern. Den som inte ärar Sonen ärar inte heller Fadern, som har sänt honom” (Joh 5:22–23) (Yogananda, s. 354–355).

Den vediska stavelsen Aum, eller Om, är ett begrepp som ofta omnämns i sanskrittexter med namnet *pranava*, betydande kosmiskt ljud. I den centrala yogatexten Patanjalayogasastra kallas Gud för Isvara, betydande Herren eller Härskaren, vars symbol är Aum: ”[The Lord] is signified by the syllable Om” (1.27). Upanishaderna och senare texter tillskriver stavelsen Aum med tre beståndsdelar: a, u och m, därav *Aum*. Det beskriver rollen Gudsordet spelar i den kreativa plan Gud har för skapelsen: *A* står för *akara*, den skapande eller den kreativa vibrationen; *u* står för *ukara*, den bevarande upprätthållande vibrationen; *m* står för *makara*, den nedbrytande upplösande vibrerande kraften. Dessa tre gudskrafter gestaltas ofta inom hinduismen så som skaparguden

Brahma, den upprätthållande guden *Vishnu*, och den upplösande guden *Shiva* (Mallinson Singleton, s. 260–267). På detta sätt menar Yogananda att alla ting skapas, upprätthålls och bryts ned genom Ordet, *Aum*, Amen eller Helig Ande. Dess myriader former bevaras och till slut löses de upp i vad han kallar ”Gudshavet sköte”, där de åter skapas på nytt i ett pågående kretslopp mot allas frälsning (egen översättning, Yogananda, s. 16).

Vi kan så konstatera att enligt Yoganandas kosmologi är människan till sin essens av Guds essens, hon är skapad av Guds substans och ämnad att återförenas med Gud. Människan utgör en orsakad verkan som en treenig värld som ett mikrokosmos motsvarande universums treeniga makrokosmos. Således har vi en övergripande bild av människans sammansättning. Därigenom är både makro- och mikrokosmos en konsekvens av Guds orsakande skapande handling av Guds vilja och således är skapelsen för honom ontologiskt kausal. Vi har vidare konstaterat att enligt Yogananda är Gud en ordningens Gud som ärar de lagar Han instiftat. Lagarnas verkställande har Han överlåtit åt Sonen, Guds närvaro immanent i skapelsen. Gud har givit människan en fri vilja och som Hans avbild förmågan att interagera med Honom. Detta utgör det mänskliga livets förutsättningar. Att uppnå detta under en livstid menar Yogananda är en omöjlighet. Vi behöver därför undersöka vidare hur människan är konstituerad för att förstå hur hon uppnår helighet. För det behöver vi förstå bakgrunden till hennes fallna tillstånd och för att förstå det behöver vi också undersöka Satan och Djävulens roll i skapelsen.

3.3 Ordet blir kött – Satan

”And the light shineth in darkness; and the darkness comprehended it not” (Joh 1:5).

För Yogananda betyder mörker villfarelse, ignorans. Han menar att koncepten i Johannes esoteriska verser är grundligt redovisade i sanskritskrifterna. Korrekt tolkade, fortsätter han kommer dessa fastslagna sanningar visa sig vara universella och vetenskapliga. Kunskapen om de andliga lagarna definierande universums arbete och människans plats i det är den högsta vetenskapen. Den bekräftar alla vetenskapliga upptäckter, men eftersom vetenskapsmän vilar mer på effekter än ultimata orsaker avfärdas ofta andliga utlåtanden som vidskepelser (Yogananda, s. 18–19).

Det finns för Yogananda två manifestationer av villfarelsens mörker: en är *maya*, betydande kosmisk villfarelse, den andra är *avidya*, vilket betyder ignorans eller individuell illusion. Han menar att *maya* är Guds masshypnos genom vilken människan tillåts tro på

samma illusoriska verklighet av skapelsen som de kroppsliga sinnena ger. Avidya, fortsätter han, ger forms individualitet, erfarenhet, och uttryck, det stödjer egot eller jag-medvetandet. Ljuset ”som lyser i mörkret” är för honom Gudsljus i skapelsens villfarelse, Gud är ljus. Han hänvisar till Johannes första epistel: ”Och detta är det budskap som vi har hört av honom och förkunnar för er: att Gud är ljus och inget mörker finns i honom” (1 Joh 1:5). Han menar att i den intelligenta kreativa Kosmiska Vibrationen [Ordet] som utgick från Guds kosmiska medvetande var de två första uttrycken i den manifesterade skapelsen: ljud, det heliga Amen, och ljus. För detta hänvisar han till Genesis 1:1–3: ”I begynnelsen skapade Gud himmel och jord. Jorden var öde och tom, djupet täcktes av mörker och en gudsvind svepte fram över vattnet. Gud sade: Ljus, bli till! Och ljuset blev till (Yogananda, s. 18–19).

Yogananda menar att människan är förblindad av livets relativitet. Utan biståndet av fysiskt ljus ser hon mörker. Men bortom det mörkret, fortsätter han, finns ett annat ljus som genomsyrar världen. Fördolt bakom rymdens eter menar han att den astrala världens ljus återfinns, som tillhandahåller livet och den energi som upprätthåller hela universum. Han menar att det är astrala livstronerans aurora strålar, en andlig ektoplasma genom hela kosmos. Från det astrala ljuset, fortsätter han, skapar Gud planeter och universum. För honom samarbetar både kosmisk illusion, maya, och individuell villfarelse eller ignorans, avidya. Det menar han förmörkar och förväxlar själens inneboende intuitiva känsla av Guds allestädes närvaro (Yogananda, sid. 19–21).

Gud är Ande för Yogananda, den Ende, alltings källa, alltings ursprung. Gud är evig och oföränderlig och därigenom fullkomlig. Allt skapat menar han är begränsat och föränderligt och därigenom ofullkomligt. Därför är enbart Ande fullkomlig fortsätter han. För honom gavs vid skapelsens begynnelse upphovet till lagen om dualitet när Gud skiljde på ljus och mörker, Gud skiljde på det goda och det onda (Gen 1:1–5). Denna relativitetslag menar han är nödvändig för att dela upp den Ende till många. Guds begärslösa begär att dela sin salighet så som många själva, fortsätter han var inte en nödvändighet för den redan fullkomliga Ande. Därför menar han att Guds kreativa begär var ett ofullkomligt medryckande i den fullkomliga Stilla Saligheten. Ofullkomligt fortsätter han, så till vida att det var en tankevibration att uppnå något som inte var nödvändigt för redan fullkomlig Ande. Skapelse är för Yogananda en Gudstankes viljemanifestation. Genom en vibrationsstorm menar han att Guds tankar frambringade skapelsemanifestationens vågor, detta kallar hinduism *Guds lila*, eller det gudomliga drömskådespelet. Det vill säga för Yogananda är den skapade världen en kosmisk illusion, Guds dröm, universum är en vibrerande Gudstanke. I sitt eviga medvetande fortsätter han, differentierade sig Gud, dock bara i tanken. Han menar att Gud spred över och

genomsyrade sitt kreativa begär dels med den kosmiska illusionen, *maya*, vilken avskiljer, utmäter, den odefinierade eviga till ändliga former. Dels med den individuella villfarelsen *avidya*, vilken för honom förmedlar en arts verklighet till artens existens så som separerad från Gud, det sanna Självet. Det vill säga den verklighet en individualiserad själ upplever uppfattas illusoriskt av denna själ så som separerad ifrån Gud (Yogananda, s. 140).

Inom i den kreativa Helige Ande-intelligensen är enligt Yogananda Guds vilja nedlagd genom alla de styrande lagarna och principerna som manifesterar, upprätthåller och upplöser varje del och varenda partikel i universum. Han menar att den helige Ande ärvde från Gud självständigheten till att skapa och styra inom de manifesterande krafternas mandats vida utrymme som den begåvats med. Denna Kreativa Kraft, vilken föder skapelsen och ger näring till skapelsen, härleds enligt honom i de hinduiska skrifterna som Maha-Prakriti, Stor Natur, den Kosmiska Modern, alla tillblivelsers potential. När denna kraft utgår från Gud, fortsätter han, som Intelligent Kreativ Kosmisk Vibration [Ordet], antar den en dubbel natur. Som *Para-Prakriti*, Äkta Natur, menar han att den skapar och uttrycker allt gott och vackert i harmoni med den Gudsintonerade immanenta Sonen (Gen 1:25, 31). Dess gudomliga natur fortsätter han är storslaget uttryckt i de kausala och de astrala himmelska rikena. Men när den Vibrerande Kraften nedstiger till materiell manifestation, blir den sammansatt en avvikande *Apara-Prakriti*, Oäkta-Natur, skapande genom den fysiska materians omslutande lagar och illusionens yttersta densitet. Detta menar han är alla tillblivelsers potential, alltings essens och potentialitet. När en essens antar en fysisk form, materiell manifestation, fortsätter han nedstiger essensen och blir en förvrängd form enligt naturens fem element (Yogananda, s. 140–142).

Dessa två aspekter av Prakriti menar Yogananda korresponderar till den kristna beteckningen den helige Ande och Satan. Den helige Ande fortsätter han, är intonerad med Kristi Medvetande [Sonen], skapar gott och vackert och drar all manifestation mot en symbiotisk harmoni och en ultimat enhet med Gud. Satan menar han är motståndaren och fienden, drar utåt från Gud mot sammanflätning med den materiella illusoriska världen, användande *maya* och *avidya* för att differentiera, förvirra, förblinda och binda. Således är Satan för Yogananda definierad som en ärkeängel som föll från himlen, en kraft som fallit från nåden av intoneringen med den helige Anden, Guds Heliga Kreativa Vibration. Den gudomliga Kosmiska Vibrationen [Ordet] med dess kreativa ljus fortsätter han, blev en delad kraft, Para- och Apara-Prakriti. Den sataniska aspekten menar han hävdar sitt oberoende och vänder sig från Gud och de himmelska sfärerna för att bearbeta sina knep i de grövsta regionerna av dualitet, kontrastera, bortvända, oppositionella tillstånd, och dödlighet.

Eftersom den omsluter materia och engagerar människan i den mest vilseledande förvirring av illusion, menar han att Jesus hänvisade till denna sataniska kraft så som djävulen, en mördare och lögnare (Yogananda, s. 140–141).

Satan har för Yogananda sitt ursprung som en naturlig konsekvens av Guds begärslösa begär att dela sitt enhetliga eviga rike. Det är en kraft fortsätter han, av oberoende vilja som skulle utöva den materiella skapelsens lagar för att manifesteras och upprätthålla existensen. Guds plan var för Yogananda att denna medvetna illusoriska kraft skall begåvas med oberoende. Detta fortsätter han för att kunna använda maya och avidya för att skapa Gudsreflekterande ändliga objekt ut ur den helige Andes kosmiskt vibrerande energi, i harmonisk intonering med Sonen närvarande däri. Således menar han att all Kosmisk Energi, varande vibrerade av den helige Ande och Sonen, flödade Gudsledes, skapande fullkomliga avbilder av astralt ljus vända inåt för att avslöja Gud. Men fortsätter han, den medvetna självständiga skapandekraften såg att dess syfte och existens var bunden till den tidsbundna skapelsen. Således när de kosmiska energimanifestationerna återvänder till Gud menar han att skaparkraften upphör att existera. Därför menar han manipulerade Satan skapelsens lagar och principer för att etablera mönster av ofullkomlighet vilket skulle hindra deras automatiska upplösning åter i Ande. Därmed menar han blev Satan som blixten som faller från himlen eftersom han vände den kosmiska energins ljus bort från dess fokus på Gud och koncentrerade sig på grov materia. Det himmelsk-avslöjande astrala ljuset blev de fördunklade fysiska ljusarmaturerna sol, eld, elektricitet, vilka enbart visar materiella substanser. På samma sätt som Gud måste ha en orsak för att skapa fortsätter Yogananda, måste det finnas en logisk grund för en fallen ängels existens och uppträdande som blev en djävul, förledande människan och opponerande Gud på oräkneliga sätt. Det menar han är Satans begär att vidmakthålla sin existens (Yogananda, s. 140–143).

För Yogananda startade Satans fall en bestående konflikt mellan den Gudsintonerade helige Anden med dess immanenta Kristi Intelligens [Sonen] och Satan, den gentemot materia böjda älskaren av ändlig skapelse. Han menar att Satan har förtrollat en ful motsvarighet för varje vacker Guds skapelse i människans kropp och tankesinne, samt i Naturen. Gud skapade en förunderlig mänsklig form som skulle drivas av kosmisk energi, och till att leva i ett fritt villkorslöst gudomligt tillstånd; men Satan skapade hunger och lockade med sensorisk njutning. För mental kraft har Satan ersatt med mental frestelse; för själslig visdom har Satan konstruerat förvirrande ignorans; för Naturens storslagenhet har Satan motsatt sig med potentialiteten av krigföring, sjukdom, farsot, jordbävning, översvämning – en hord av katastrofer (Yogananda, s. 143–144).

3.4 Ordet blir den fallna människan

Gud gjorde för Yogananda människan odödlig, till att styra på jorden som en odödlig emedan Satans ondska band människan med medvetenheten av dödlighet. Han menar att hon var ämnad att leva den föränderliga världen med ett oföränderligt tankesinne. Efter att ha sett all världens förändring fortsätter han, skulle hon återvända till Guds eviga rike genom att medvetet dematerialisera sin fysiska form. Om inte Adam och Eva, de symboliska första varelserna, hade tillåtit dem själva att bli influerade av ärvd ignorans, fortsätter han, skulle den moderna människan inte behöva erfara smärtsam död genom olycka och sjukdom. Han menar att i Adams och Evas frestelse ser vi att Satans ondska var verksam från skapelsens tidigaste period. För honom är livet träd den mänskliga kroppen med sju cerebrospinala centra (Upp 1:12-13, 3:1, 5:1). Ryggraden fortsätter han, är som ett uppå nedvänt träd, med människans hår som dess rötter, afferenta och efferenta nerver som grenar. Det han således kallar nervsystemets träd menar han bär många tillåtna frukter, sinnesförmimmelser av syn, ljud, smak och beröring. Men fortsätter han, hon var förbjuden erfarenheten av sex, frukten i kroppens centrum, trädet mitt i trädgården (Gen 3:2–3). För honom representerar ormen den ihoprullade ryggradsenergin, vid ryggradens bas, som stimulerar de sexuella nerverna. Adam menar han är förnuft och Eva är känsla. När känslan, eller Eva-medvetenheten i en människa är övermannad av seximpulsen ger förnuftet, eller Adam efter (Gen 3:12-13) (Yogananda, s. 144–145).

För Yogananda skapades människoarten, mannens och kvinnans kroppar materialiserades, genom Guds viljas kraft. Han menar att Gud begåvade den nya arten med kraften att skapa barn på ett liknande obefläckad eller gudomligt sätt (Gen 1:27-28). Guds manifestation i en individualiserad själ menar han hittills begränsats till djur, instinktbundna och avsaknande det fullödiga förnuftets potential. Gud skapade så de första mänskliga kropparna, fortsätter han symboliskt kallade Adam och Eva. Till dessa menar han att Gud överförde själarna [Gudessens] från två djur, detta för fördelaktig uppledes evolution (Gen 2:7). I Adam, eller mannen, fortsätter han var förnuft förhandsdominant och i Eva, eller kvinnan, var känsla dominant. Således menar han var dualiteten eller polariteten som ligger till grund för de fenomenella världarna uttryckta. Vidare menar han att människans kropp var därför inte enbart ett resultat av djurens evolution, utan var producerad genom en särskild skapandehandling av Gud. Formerna hos djur fortsätter han, var för obearbetade för att fullt ut kunna uttrycka gudomlighet emedan människan var unikt given allvetande potentialitet i hjärnan, likväl som uppväckta övernaturliga centrum i ryggraden. Han menar att Gud

immanent närvarande inom i det först skapade paret, förordade dem att avnjuta alla mänskliga känsligheter med ett undantag, sexförnimmelser (Gen 3:1). Dessa fortsätter han, var bannlysta för att inte mänskligheten skulle låta sig bli fångad i den underordnade animaliska metoden för reproduktion. Han menar att genom återupptagandet av det djuriska sättet att föröka sig, föll Adam och Eva från tillståndet av himmelsk fröjd, Eden. Det var, fortsätter han det naturliga tillståndet för den ursprungliga fullkomliga människan. Därigenom menar han var deras medvetenhet om odödlighet förlorad, just så som Gud hade varnat dem. Det betyder för honom att de hade placerat sig under den fysiska lagen genom vilken kroppslig födsel måste åtföljas av kroppslig död. Kunskapen om gott och ont, fortsätter han, hänvisar till de dualistiska oppositionella erfarenheter som dödliga under maya måste genomgå. I att falla för illusionen genom missbruk av känsla och förnuft menar han människan överger sin rätt att inträda den himmelska trädgården av gudomligt självförsörjande (Gen 2:8, 3:23) (Yogananda, s. 143–145).

För Yogananda är således Edens trädgård ett tillstånd av gudomligt medvetande. Han menar att när det var förlorat för de ursprungliga Adam och Eva, blev de intensivt identifierade med den grova fysiska formen och dess begränsningar. För honom förlorade de deras primära oskuld, i vilken han menar de kunde se sig själva så som själar inneslutna i en förunderlig treenig kropp av medvetenhet, livskraft och atomär strålning. Han menar att Gud avsåg för människan att beskåda den mänskliga kroppen och tankesinnet så som illusoriska tankeformer vilka förser själen med medel för att erfara Guds kosmiska drama. Ända sedan fallet, fortsätter han, har människan gett efter för efemära kroppsliga njutningars attraktioner och därigenom underkastat sig själv för oräkneliga lidanden inneboende i kroppslig medvetenhet. Han menar att under Satans inflytande koncentrerar sig människan på yttre framträdanden och skiftande livsöden i stället för på den underliggande oföränderligheten. Hon slås därför av den falska idén om död som en tillintetgörande (Yogananda, s. 143–145).

Död är för Yogananda enbart en förändring i odödlighetens kedja, en kontinuitet vilken är fördold för människan. Han menar att det är icke-metafysiskt och felaktigt att påstå att död inte existerar, men fortsätter han, det är lika osant att ge döden den verklighet som illusionen föreslår. För honom såg Satan att om Guds odödliga barn skulle återvända igen till odödlighet efter en fullkomlig jordlig existens med en oföränderlig attityd. Därför menar han att Satan manipulerade med den fullkomliga livsföreställningen innan den hade en möjlighet att fullbordas i Gud. Satan introducerade mental och kroppslig smärta och sorg fortsätter han, mönster av ondska som rubbat människans avsedda begärlösa, fullkomliga existens. Således menar han att människan glömde av sin redan fullkomliga odödlighet och istället utöva sin

fria vilja för att fullborda tillfälliga begär. Men fortsätter han, begär föder begär och förleder odödliga till en dödlig labyrint av handling och effekt som kommer och går, jordliga födslar och dödar. Han menar att compensationens lag, att för varje aktion är det en bunden reaktion, håller annars fria själar jordbundna. Det är denna handlings lag, fortsätter han, som fångslar själar i den ändliga världen om och om igen, vilken nödvändiggör det roterande reinkarnationshjulet. (Yogananda, s. 143–146). För honom utvecklades reinkarnation ur Satans försök att odödliggöra föränderligt kött och därmed bibehålla varelser under sin underkastelse. Kött menar han är föremål för förändring och ödesbestämt att ge efter för den ultimata tillståndsförändringen kallad död. Odödliga själar fortsätter han, förslavade under karmas lag om återkommande kunde inte återvända till Gud med deras Satans-framkallade ofullkomliga begär. Således menar han att de var tvungna att upprepande återvända till jorden, genom återfödelse i nya köttsliga former (Yogananda, s. 146–147).

3.5 Ordet blir den upplysta människan

”There was a man sent from God, whose name was John. The same came for a witness, to bear witness of the Light, that all men through him might believe. He was not that Light, but was sent to bear witness of that Light. That was the true Light, which lighteth every man that cometh into the world. He was in the world, and the world was made by him, and the world knew him not. He came to his own, and his own received him not...And the Word was made flesh, and dwelt among us, and we beheld his glory as of the only begotten of the Father, full of grace and truth...No man hath ever seen God at any time; the only begotten Son, which is in the bosom of the Father, he hath declared Him” (Joh 1:6–11, 14, 18).

För Yogananda betyder ”att vittna om Ljuset” att Johannes döparen hade stämt in sig själv med den helige Andens kosmiska kreativa ljus som genomsyrar hela universum. På samma sätt som den elektriska spänningen från en dynamo genomsyrar en stads lampor, menar han att det Kosmiska Ljuset [Gudsljuset] manifesterar sig själv i stenar, i gräset, djuren, luften, värmen och elektriska strömmar, och ger liv till varje mänsklig varelse. Detta menar Yogananda att döparen erfor och vittnade om. I hans inkarnerade medvetande var för Yogananda inte döparen aktivt manifesterande enhet med hela det Gudsljuset, utan snarare kände han sig själv som ett individualiserat uttryck av det. Han menar att döparen kom för att

vittna om detta Allestädes-Genomsyrande Ljuset och om dess immanenta Kristi Medvetandes strålande kraft som skulle bli bevisat i Jesus Kristus (Yogananda, sid. 103).

I den fjärde versen var det för Yogananda sagt och förklarat: ”I honom [Ordet] var livet; och livet var människornas ljus.” Nu denna nionde vers menar han är en omarbetning av samma koncept. Sanning menar han är en levande entitet och bekantskap med dess principer genom återkommande kontakt gör den till en trovärdig, stödjande kompanjon. Den kosmiska energins ljus utflödande ur Guds kosmiska medvetande är för honom livet som informerar alla varelser och ger ljus till deras medvetande, så som en dynamo sänder elektricitet till en stads lampor. Det är den allestädes närvaron av Gudsljus fortsätter han, som stödjer den stora illusionen av en ändlöshet av former och deras förunderliga porträtt av individualitet. Detta ljus menar han är det sanna ljuset eftersom det är ändlöst och varar för evigt, medans människan bara lånar från det hennes dödliga existens från det ena livet till nästa.

Bernard kallar detta en klimaktisk lovpsalm till Gud. Formen i en sådan judisk lovpsalm är att varje strof bygger vidare mot lovpsalmens klimax. I ett strofpar upprepas den första strofen av den andra (v.3 och 5). Den första strofens betydelse (v.1) förtydligas genom att det betonade ordet upprepas, (v.4, 5 och 11), detta kallar Bernard för en ”klimaktisk parallellism” (jfr Ps 29:5, 93:3). I vers 14 upprepas detta, den första strofen upprepas trefaldigt av de första tre fraserna vilka samtliga synliggör Logos (Bernard, s. cxiv).

Yogananda menar att orden ”han” och ”honom” i vers 10, om än tvetydigt vid första läsning, avser, i kontinuitet med föregående verser, till Gudsljuset, eller allestädes närvarande Guds manifestation ”i världen”. Världen fortsätter han, betyder inte bara denna lilla jord, utan hela kosmos. ”Världen hade blivit till genom honom” menar han vidare betyder att hela kosmos utvecklades från det kosmiska ljuset, inte bara denna lilla planet, vilken är inget mer än ett sandkorn vid tidens havsstrand. ”Men världen kände honom inte”: Detta ”sanna ljuset” hölls fördolt av villfarelse, osedd av sinneskännande varelser.

Gud var för Yogananda allestädes nuvarande immanent i skapelsen, alla ting, det som var hans, havande blivit gjorda eller materialiserade från det kosmiska ljuset utfärdande från Guds kosmiska medvetande, Guds eget Själv. Han menar att Gud objektifierade sig själv som materia, liv och tankesinne. Guds ande fortsätter han, är således reflekterad i ”det som var hans” (Joh 1:11). Detta menar han eftersom materia, liv, och tanke är direkta manifestationer av Gud, på samma sätt som människans själ har manifesterat sig själv till kropp och tanke genomsyrade med liv. Vidare menar han att även om dessa fysiska instrumentaliteter tillhör själen, och är verkligen själens manifestationer, är de begränsningarna som ålagts kroppen och tanken genom villfarelsen hindrar människan från att känna hennes evigt perfekta själ,

hennes sanna jag. Men fortsätter han, hon tänker snarare om sig själv som form, namn, och specifika egenskaper föremål för oro, problem, och andra lidanden från villfarelse. Så sägs det menar han i denna vers att Guds ande kom till ”det som var hans.” För honom betyder det blev manifesterad i materia och liv och Guds medvetna process i människor. Vidare menar han att ”hans egna tog inte emot honom” betyder att genom den kosmiska villfarelsens ingripande reflekterar och uttrycker materia, liv, och tanke inte fullt och sant ”tar emot” den Gudomliga Immanensen (Yogananda, sid 23).

Enligt Bernard fastslår Johannes genom prologens Logospsalm en filosofisk princip vilken presenterar evangeliets tes att Ordet är Guds Uppenbarare: Ordet existerar i begynnelsen och är gudomligt v. 1–2. I enlighet med det Gamla Testamentet skapas allt genom Ordet v.3, det livsgivande v.4, det ljusgivande v.5. Men hela universum v.10, människan inkluderad v.11, var omedveten om Hans energi. Han inkarnerades, inte så som en tillfällig Gudsuppenbarelse, utan så som en Guds Äras bestående förevisning, så som Sonen synliggör Fadern v.14. Således uppenbaras Gud Osynlig av det Inkarnerade Ordet v.18. Prologens huvudtema om en Uppenbarare av Gud är i vers 1 och 18 implicita, resterande verser behandlar metoden för vilken uppenbarelsen sker. Dock medför denna tolkning en abstrakt förståelse av prologen då de historiska namnen Johannes, Jesus och Moses exkluderas. Men vers 14 pekar mot en historisk händelse vilken fastslår en historisk faktiskhet, om än utifrån ett evighetsperspektiv menar Bernard (Bernard, s. cxliv-cxlv).

4. Johannes döparens vittnesmål

” There was a man sent from God, whose name was John. The same came for a witness, to bear witness of the Light, that all men through him might believe. He was not that Light, but was sent to bear witness of that Light. That was the true Light, which lighteth every man that cometh into the world...John bear witness of him, and cried, saying: This was he of whom I spake, He that cometh after me is preferred before me, for he was before me” (Joh 1:6–9, 15).

I detta kapitel undersöker jag Yoganandas analys av Johannes döparens vittnesmål huvudsakligen utifrån förevarande studies tredje frågeställning. Med vittnesmål avser jag dels aspekterna vem Johannes döparen är, vad han gör och säger.

Sammantaget i Johannesevangeliet går det enligt Bernard att fastställa ett sjufaldigt vittnesmål. Först Johannes döparen, den första person som nämns vid namn, mannen ”som var sänd av Gud...som kom som ett vittne för att vittna om ljuset” 1:6-7, förlöparen som vittnar 1:15, 3:26, 5:33. Vidare andra människovittnen (samariska kvinnan 4:39, den blindfödda mannen 9:15, de många som omvittnar Lazarus uppståndelse 12:17, de tolv 15:27), passionens ögonvittne ”den älskade lärjungen” 21:24, Gamla Testamentet 5:39, Jesu verk och handlingar 5:37, Jesu vittnesmål om sig själv 5:31, Andens [Hjälparen] vittnesmål 15:26. Vidare menar Bernard att reflektionen om det kristna budskapet kom att påverkas av och bland intellektuella i grekiska städer och uppe i Mindre Asien. I denna kontext blev det ett imperativ att den sanna kunskapen, *gnosis*, skulle utrota den falska. Bland reflekterande tänkare behövde därför tron på att Jesus var den förväntade Kristus intellektuellt rättfärdigas fortsätter Bernard. Detta utgör enligt honom förutsättningarna under vilka Johannes nedtecknar evangeliet. Således menar Bernard att författaren Johannes är väl medveten om att de texter han skriver och de tolkningar han presenterar kommer att granskas kritiskt. Därigenom tjänar direkta vittnesmål enligt honom en stark funktion för att övertyga dessa kritiska läsare om evangeliets validitet (Bernard, s. xc–xciii).

4.1 Vittnet Johannes döparen

När Yogananda talar om Johannes döpare skriver han bland annat:

To bear witness of the Light means that John had tuned himself with the cosmic creative light of the Holy Ghost that imbues the whole universe” (Yogananda, s. 103).

För Yogananda erfor och vittnade Johannes döparen om Guds allestädes närvarande och frälsande ljus. Men i den roll som Gud gett Johannes döparen var han enligt Yogananda inte i sitt inkarnerade medvetande den som aktivt manifesterade enhet med hela det kosmiska Gudsljuset. Snarare kände döparen sig själv som ett individualiserat uttryck av det. Han kom menar Yogananda som förlöpare för att vittna om detta allestädes genomsvärande Gudsljuset och om dess immanenta Kristi Medvetandes strålande kraft som skulle bli bevisat i Jesus Kristus. Därför menar Yogananda att Johannes skriver "[s]jälv var han [Johannes döparen] inte ljuset, men han skulle vittna om ljuset. Det sanna ljuset, som ger alla människor ljus, skulle komma in i världen" (Yogananda, sid. 103).

"Se, jag sänder profeten Elia till er innan Herrens stora och fruktansvärda dag kommer" (Malaki 4:5). Med hänvisning till profetian i Malaki och Lukasevangeliets återgivelse om hur en ängel kommer till Sakarias med löftet om Johannes döparens födelse (Luk 1:5–25), skriver Yogananda:

These words, at the very end of the Old Testament, foretell the coming of Christ Jesus and the rebirth of Elijah as his precursor. The prophesy was fulfilled by John the Baptist, divinely ordained to prepare the way of the Lord and go before him in the spirit and power of Elijah (Yogananda, s. 36).

I Gamla Testamentets slut ger Gud löftet om att Han skall sända profeten Elia "innan Herrens stora och fruktansvärda dag" (Malaki 4:5). Detta löfte fullbordas för Yogananda i Johannes döparen, vilket han menar att Jesus själv bekräftar med orden "han är Elia som skulle komma" (Matt 11:14). Härigenom fortsätter Yogananda, erkänner Jesus absolut principen om reinkarnation (Yogananda, sid. 634). Vidare menar han att det var profeten Elia som åter fötts och levtt bekräftas inför ögonen på lärjungarna Jakob, Johannes och Petrus. Detta genom händelsen på det som enligt kristen tradition kallas Förklaringsberget, vilket sker efter Johannes döparens död (Matt 17:9–13, Mark 9:9–13). Åter igen menar Yogananda att Jesus erkänner reinkarnation som sanning med orden "jag säger er att Elia har redan kommit" (Matt 17:12), och "då förstod lärjungarna att han talade om Johannes döparen" (Matt 17:13) (Yogananda, sid 889).

Detta är ett av de mest återkommande argumenten för reinkarnationism i Nya Testamentet. Det är dock inte ett argument som inte ifrågasätts. När Johannes döparen själv ombeds vittna om vem han är i Johannesevangeliet nekar han till att han varken är Messias, Elia eller profeten (Joh 1:19–20). Vi behöver därför identifiera om detta är en rekyll som ifrågasätter och tar avstånd från idéföreställningen om reinkarnation. Detta motargument

konstaterar även MacGregor. Han menar att även Platon hanterar frågan om man levtt tidigare liv varför man då inte har vetskap om det. Enligt MacGregor menar Platon att det är i enlighet med den kosmiska glömskan (MacGregor, s. 50–51). Vi behöver se hur Yogananda besvarar frågan.

Vi har konstaterat att enligt Yoganandas tolkning av reinkarnationsläran föds en människa i enlighet med hennes karma. Detta menar han sker vid en tidpunkt bäst lämpad för hennes utveckling, för detta rensas hennes minne från tidigare liv. Detta är enligt honom en av Guds stora illusioner. Därigenom menar han att hon ges en möjlighet till ett nytt liv avskärmat från både egna erfarenheter och kännedom om tidigare relationer. Detta är för att det kosmiska dramat skall ha bästa möjliga förutsättningar till en progressiv utveckling. Annars skulle dessa minnen generera ett förvirrat tillstånd där människor inte skulle kunna orientera sig i sina nya konstellationer av många gånger gamla relationer i det nya livet, fortsätter han. Vidare menar han att en medvetenhet om tidigare negativa gärningar skulle dessutom verka nedslående för en person och för att eliminera en hopplöshet inför detta raderas därför minnet. Dock kan tidigare minnen upplevas på ett intuitivt själsligt plan. Därigenom menar han att människor många gånger i det nya livet kan uppleva att de träffar personer de redan känner trots att de aldrig tidigare träffats, eller känna igen sig på platser de aldrig besökt. En avancerad och befriad själ som realiserat Gud kan däremot enligt honom om de så väljer nå tillgång till tidigare minnen. Dock menar han att en sådan avancerad själ är dock medveten om att man erhållit en roll i livet för allas progression och är därför lojal i sin nya roll. Denna Guds illusion menar han är evident med profeten Elia som redan nått absolut frälsning men som återföds som Johannes döparen (Joh 1:19-27). En sådan fullständigt upplyst själ har nått sin frälsning genom att vara helig, så som Gud är helig. Därför menar han att på frågan rörande sin identitet förnekar Johannes döparen att han är den förväntade Elia för att han är lojal till Guds plan och accepterar därför att tjäna sin roll som Messias vittne (Yogananda, sid. 101–102).

Författarna W.D. Davies och Dale C Allison konstaterar de reinkarnationistiska argument som Johannes döparen genererar. De menar att det inte är en idéföreställning förenlig med judiskt tankegods. Mot bakgrund av att Jesus i Matteusevangeliet två gånger (Matt 11:14 och 17:12) bekräftar att Johannes döparen är Elia föreslår Davies och Allison en annan lösning. Mot bakgrund av Elias förväntade återkomst innan Messias framträder menar Davies och Allison att det kan vara evangelisten Matteus kreativa lösning för att understryka att Jesus verkligen är den väntade Messias. Detta då Johannes döparen beskrivs på samma sätt som Elia (2 Kung 1:8) verka ute i öknen, iförd ”kläder av kamelhår och hade ett läderbälte om

livet” (W.D. Davies och Dale C Allison, ”A critical and exegetical commentary on the gospel according to Saint Matthew Vol. 2”, s. 258–259). Vi kan av utrymmesskäl inte vidare utveckla argumentet. Ett problem som uppstår är dock följande. Som vi tidigare konstaterat fanns dels en medvetenhet om reinkarnationsläran inom judendomen vid tiden för det andra templet i Jerusalem. Dels fanns också som vi konstaterat uppfattningen och frågeställningen levande bland Jesu närmaste lärjungar. Lösningen Davies och Allison föreslår medför dock konsekvensen att evangelisten Matteus fastslår en doktrin vi kan anta att han var bekant med.

Ett återkommande argument som ifrågasätter att Johannes döparen inte kan vara den återfödda profeten Elia är att han inte dör utan ”i en stormvind för Elia upp till himlen” (2 Kung 2:11). Ett liknande öde beskrivs om profeten Henok, han ”levde i gemenskap med Gud. Sedan fanns han inte mer, ty Gud tog honom härifrån (Gen 5:24). Vi har redan konstaterat att enligt Yogananda är det tecknet på att en själ uppnått fulländning. Han skriver följande.

The Biblical telling of the relationship between Jesus and John the Baptist takes on a new sanctity when viewed in the light of the holy tradition of the bond formed between guru and disciple – between one who knows God and one who is seeking to know Him. The relationship between Jesus and John was of a continuing together of two divine souls, began in previous lifetimes (Yogananda, s. 36).

Vi behöver således först undersöka hur Yogananda ser på relationen mellan guru och lärjunge.

4.2 Relationen Mästare – lärjunge

Gud har som vi sett enligt Yogananda en pågående frälsningsplan. Dels genom Guds immanenta närvaro i skapelsen sedan begynnelsen. Dels genom att sända frälsande agenter, Gudsrealiserade mästare, inom hinduism kallade guru om vilka han skriver:

A guru is not an ordinary spiritual teacher. One may have many teachers, but only one guru, who is the agent of salvation appointed by God in response to a devotee’s demands for release from the bondage of matter (Yogananda, s. 115).

Härigenom framträder den för Yogananda centrala komponenten för hans reinkarnationslära, det evigt bindande förbundet mellan mästare och lärjunge där mästaren

åtar sig leda sin lärjunge hela vägen till befrielse. För Yogananda var relationen mellan Jesus och Johannes döparen en sådan. När han talar om deras relation skriver han:

The Biblical telling of the relationship between Jesus and John the Baptist takes on a new sanctity when viewed in the light of the holy tradition of the bond formed between guru and disciple – between one who knows God and one who is seeking to know Him. The relationship between Jesus and John was of a continuing journey together of two divine souls, begun in previous lifetimes (Yogananda, s. 36).

Vi har konstaterat att för Yogananda är en människa bunden genom karma till att efter sin död återfödas som dödlig människa till dess hon gjort sig fri från alla sina karmaförvecklingar. Här menar han framträder två personer som reinkarneras, men inte bundna av karma utan befriade själar sända av Gud enligt Guds frälsningsplan. Mot bakgrund av Jesu ord som för Yogananda bekräftar att Johannes döpare var den förväntade Elia som reinkarnerats drar han slutsatsen att Jesus själv kände igen Elia från ett tidigare liv. Vidare mot bakgrund av att Yogananda anser Jesus vara en fullständigt Gudsrealiserad själ befriad från karma menar han att om Jesu tidigare liv omnämns i Gamla Testamentet kommer det att framgå. I ljuset av det heliga förbundet mellan mästare och lärjunge menar han också att Jesu tidigare inkarnation framträder. För honom var Jesus profeten Elisha vilken profeten Elia kastade sin mantel över (1 Kung 19:19). Han menar att Elia ”kastade sin mantel” innebär att han gav Elisha den andliga initieringen, Andedopet, det evigt bindande förbundet mellan mästare och lärjunge. Det menar han fastslås vidare när Elisha ber Elia om att ”få dubbla arvsloften av din ande” (2 Kung 2:9) (Yogananda, s. 38–42). Denna dubbla arvslott menar Yogananda infrias när Jesus söker upp Johannes döparen för att döpas och då säger: ”Låt det ske. Det är så vi skall uppfylla det som hör till rättfärdigheten” (Mat 3:15). Rättfärdighetens väg menar Yogananda är relationen mellan mästare och lärjunge. För honom är det ultimata andedopet ”med den helige Ande, och med eld”, vilket han menar Johannes döparen och alla Mästare hyllar (Matt 3:11). Att bli döpt med helig ande och eld betyder för Yogananda att genomsyras med Guds närvaro i den heliga Kosmiska Vibrationen vilkens allestädes närvarande allvetande inte bara upplyfter och expanderar medvetandet, utan vilkens eld av kosmisk livsenergi verkligen bränner synder från närvarande dåliga vanor och karmatiska effekter från tidigare felaktiga handlingar (Yogananda, s. 104–107).

Yogananda menar att en själ kan omöjligt befrias under en livstid om den samtidigt etablerar ytterligare negativ karma. Detta menar han framkommer i Jesu samtal med Nikodemos (Joh 3:1–21). Jesus säger då: ”Sannerligen, jag säger dig: den som inte blir född

på nytt kan inte se Guds konungarrike” (Joh 3:3–4). Därmed menar Yogananda att Jesus dels genom sina ordval anspelar implicit till läran om reinkarnation, dels vad en människa behöver göra för att bli född på nytt i denna inkarnation. Jesu ord till Nikodemos menar Yogananda sträcker sig bortom den underförstådda referensen till reinkarnation. För honom sänder Gud en mästare till en människa som är väldigt ivrig att veta sanning och lära känna Gud. Genom mästartens hängivelse och Gudsrealisation planterar Gud sin kärlek i den personens hjärta. Mänsklig födsel ges genom ens föräldrar, fortsätter han, den andliga födseln är given av den Gudsordinerade mästarten. Han menar att en människas två fysiska ögon är överförda genom de fysiska föräldrarna vid tiden för initiation, emedan vid andligt dop öppnar mästarten det andliga ögat, Gudsperceptionen. För honom blir då lärjungen *dwija*, som betyder ”andragångs-född”. Han menar att det är samma metafysiska terminologi som Jesus använder. Därigenom är den materiabundna själen född en andra gång, i Ande fortsätter han. Han menar att Jesus aldrig förespråkar ett dop medelst vatten. Han menar att Jesus åsyftar här till den metafysiska principen om Ande och materia. Allt kött, det vill säga allt liv innehåller i sina celler vatten fortsätter han. Han menar att Jesus sade förbindelsen med Gud måste återetableras, vi måste födas igen. Människan kan endera följa reinkarnationens kringgående väg för att utarbeta sin karma. Eller så kan hon genom en metodologi så som kriya yoga och med hjälpen från en sann mästare uppväcka intuitionens gudomliga förmåga och känna sig själv så som själ, det vill säga att födas igen i Ande. Genom den senare metoden fortsätter han, kan hon se och inträda Guds konungarrike i denna livstid (Yogananda, s. 242–244).

Alla människor menar Yogananda erfar tre tillstånd: vaket, drömbruten sömn och drömlös sömn. Den senare är för honom om än tillfälligt ett återupplivande, detta då människan i sömnen är omedvetet vilande i hennes själanatur. Enligt honom talar hinduistiska skrifter också om *turiya*, bokstavligt, på sanskrit, det fjärde eller supermedvetande tillståndet. Han menar att alla stora Gudslärjungar inträder i detta supermedvetna tillstånd; själens medvetna oförglömliga realisationer så som ett med Ande. Den som kan göra detta menar han är född igen. En sann guru är för honom en som kan förändra lärjungens hjärnceller genom det andliga flödet flödande från Gud genom dennes upplysta medvetande. Alla som är i harmoni, som uppriktigt och på djupet mediterar, menar han kommer att känna denna förändring och lär sig att sända de gudomliga strömmarna in i hjärncellerna. Själen är enligt Yogananda bunden till kroppen genom karmas trådar genom livstider av materiella begär, beteende och vanor. Endast livets flöde menar han kan förändra ens liv, förstörande dessa millioner karmadokumentationer. Så är för honom en som är född igen (Yogananda, s. 246–247).

Således, termen att ”födas igen” menar Yogananda betyder mycket mer än att gå med i en kyrka och mottaga ett ceremoniellt dop. Enbart tro fortsätter han, kommer inte att ge själen en permanent plats i himlen efter döden. För honom är det nödvändigt att ha kommunion med Gud nu. Människor blir till änglar på jorden, fortsätter han, inte i himlen. Vid döden, varhelst en människa lämnar i hennes progression, kommer hon att behöva börja igen i en ny inkarnation. Därför fortsätter han, säger Kristus och mästarna att det är nödvändigt att bli helgonlik före döden. Han menar att när en själ kan förnimma att hon inte är den dödliga kroppen utan en gnista av den Eviga Anden [Gud] inhöljd i en koncentration av livsenergi, då kommer hon att kunna se Guds konungarrike. Hon kommer att realisera att kompositionen av hennes kropp och universum är inte själsfängslande materia, utan expansiv, oförstörbar energi och medvetande. Vetenskap har menar han har bevisat denna sanning och varje individ kan uppleva det (Yogananda, s. 249–253).

Vi kan således konstatera att i ljuset av det Yogananda kallar Guds frälsningsplan fastställs i relationen mellan Jesus och Johannes döparen en frivilligt framkallad reinkarnation enligt Guds vilja.

5. Evangelisten Johannes exegetiska kommentarer

I detta kapitel kommer jag undersöka det Bernard kallar evangelistens exegetiska kommentarer. Dels verserna 12 och 13 i vilka han menar att Johannes tillrättalägger idén som presenteras i vers 11. Detta då den skulle kunna misstolkas så som att när Ordet kom fortsätter Bernard, varken mottog eller kände någon igen Honom [Ordet]. Vers 14 beskriver enligt Bernard hur Ordet inkarneras och förblir uttryckande ”Guds härlighet”, så som Sonen uttrycker Faderns härlighet, ”fylld av nåd och sanning”. I verserna 16 och 17 menar han Johannes illustrerar denna nåd och sanning (Bernard, s. cxiv).

5.1 Att bli Guds son

”But as many as received him, to them gave he power to become the sons of God, even to them that believe on his name: Which were born, not of blood, nor of the will of the flesh, nor of the will of man, but of God...And of his fulness have all we received, and grace for grace. For the law was given by Moses, but grace and truth came by Jesus Christ” (Joh 1:12–13, 16–17).

I verserna 12–13 menar Yogananda att Johannes fastslår att alla människor kan upplyfta sitt medvetande och bli som Kristus. Användandet av plural i ”Guds söner” visar enligt Yogananda distinkt att från undervisningen Johannes mottog från Jesus att det inte var Jesu kropp [Människosonen] utan Jesu tillstånd i Kristi Medvetande som var den enfödde sonen. Alla som kan klargöra medvetandet till att mottaga, eller på ett obehindrat sätt reflektera Guds kraft, menar han kan bli Guds söner (barn). För honom innebär det att bli ett med den enfödde reflektionen av Gud immanent i all materia, som Jesus var. Och genom Sonen, Kristi Medvetande, fortsätter Yogananda, uppstiga till Fadern, den högste Kosmiska Medvetande (Yogananda, s. 17). Yogananda skriver:

The light of God shines equally in all, but because of delusive ignorance all do not receive, reflect, it alike...So it is said here that everyone can be like Christ – whosoever clarifies his consciousness by a moral and spiritual life, and especially by the purification of meditation in which rudimentary mortality is sublimed into the soul’s perfection of immortality (Yogananda, s. 24).

Att vara en Guds son är enligt Yogananda inte något man förvärvar. Snarare, fortsätter han, måste en människa endast ta emot Guds inneboende ljus och låta det realiseras. Detta

Guds välsignade tillstånd menar han tilldelades redan vid hennes allra början, hennes första inkarnation (Yogananda, s. 24). Med orden ”[s]å älskade Gud världen, att han gav den sin enfödde Son” [Joh 3:16] fastslår Jesus själv att det var för att försona ”de som tror på honom” [Joh 3:17], enligt Yogananda. För honom betyder det att Gud Fadern förblev dold, transcendent bortom den vibrationära världen som utgick från Guds varande. Men sen hemlighöll Gud sig själv så som Kristi Intelligens, Sonen, i all materia och i alla levande varelser. Detta, fortsätter Yogananda, för att kunna bringa alla levande tillbaka till hem till Guds rike, vilket han kallar Evig Salighet. Utan denna Guds närvaro allestädes genomsyrande skapelsen, menar han skulle människan vara berövad Guds undsättning.

Vi bör här notera att den exklusiva titeln Guds son som kristenheten tillskrivit Jesus av Nasaret är ett omdiskuterat ämne. Den konfessionella innebörden som identifierar Jesus som Guds enfödde son är enligt Singhal en konstruktion som etablerats senare än vid tiden för Jesu verksamhet. Benämningen Guds son menar han tillskrivs kung David i både Gamla Testamentet (2 Samuel 7:14, Ps. 2:7) och Nya Testamentet (Luk 3:38) tillskriver kung David titeln Guds son (2 Samuel 7:14, Ps. 2:7, Luk 3:38). Titeln Guds son, fortsätter han förekom även i hellenistisk kultur där bland annat Augustus och Platon ansågs vara söner till guden Apollos (Singhal, s. 97). Andra exempel värda att nämna vidare är Jesus som själv säger: ”Saliga de som håller, de skall kallas Guds söner” (Matt 5:9), Paulus som i Romarbrevet skriver: ”Alla som leds av ande från Gud är Guds söner (Rom 8:14). Jag kan av utrymmesskäl inte utveckla det i detta arbete.

För den som tror på Guds namn innebär för Yogananda att dennes fromhet väckts och tankar förankras i Gud, vilket då blir en dörr till frälsning. Den djupare betydelsen av namn menar han är en referens till Kosmisk Vibration, Ordet, Amen. Gud så som Ande har enligt Yogananda inget omskrivande namn. Han argumenterar att oavsett huruvida man hänсыftar till den Absoluta så som Gud eller Jehova eller Brahman eller Allah, uttrycker det fullt ut inte Honom. Han skriver:

God the Creator and Father of all vibrates through nature as the eternal life, and that life has the sound of the great Amen or Aum. That name most accurately defines God (Yogananda s. 24).

Således betyder ”åt alla som tror på hans namn” för honom de som är kommunikanter med ljudet Amen, vilket han menar är Guds röst i den Helige Andens vibration. När en person hör det Gudsnamnet [Amen], den Kosmiska Vibrationen eller den Helige Ande fortsätter han, är den personen på väg att bli en Guds son. För honom är det i det ljudet [Amen] som hennes

medvetande vidrör det immanenta Kristi Medvetandet, den universella Kristus. Det menar han kommer är det som kommer att introducera personen för Gud den transcendenta Fadern, eller som han kallar Kosmisk Medvetande. Han menar att det betyder att ingen människa kan nå den transcendenta Fadern bortom skapelsen utan att först stämma in sig själv, det vill säga harmonisera sitt medvetande med Sonen, Kristi Medvetande inom i skapelsen. Det menar han är innebörden av Jesu ord ”Jag är vägen, sanningen och livet. Ingen kommer till Fadern utom genom mig” (Joh 14:6). Det vill säga, ingen människa kan nå den transcendenta Fadern bortom skapelsen utan att först stämma in sig själv med ”Sonen” eller Kristi Medvetande inom i skapelsen. Den som förmår detta realiserar Gud, det är enligt Yogananda den sanna innebörden av Jesu återkomst (Yogananda, s. 25–26).

Vi bör här notera att det återfinns en översättningsskillnad i vers 12 mellan ”Guds barn” [Bibel 2000] och ”Guds söner” [KJV]. Enligt Bernard är den grekiska benämningen τέκνα θεοῦ en genomgående term Johannes använder. Den åsyftar menar han den andliga adoptionen tillhörande Guds trogna, vilket inte bara gäller judar utan ”alla som tror på hans namn”. Den grekiska roten τέκ- betyder ”avlad”, vilket i vers 13, fortsätter han, framgår att de som tror är Guds avlade (Bernard, s. 16).

5.2 Mose lag - nåd och sanning genom Jesus Kristus

”And of his fulness have all we received, and grace for grace. For the law was given by Moses, but grace and truth came by Jesus Christ” (Joh 1:12–13, 16–17).

I min tidigare studie har jag visat att Yogananda anser att Gud lät sig inkarneras i Jesus Kristus för människans frälsnings skull. Yogananda påvisar hur Bhagavad gita berättar hur, när och varför Gud nedstiger som en *avatar* (Yogananda, s. 5). Bhagavad gita beskriver hur Gud inkarneras i en människa för att återställa rättfärdigheten hos människan och hennes dygd när ondskan råder (Bhagavad gita 4:7–8). När Yogananda talar om dessa gudsinkarnationer, deras uppdrag och relationen mellan olika religioner skriver han.

Truth is one: exact correspondence with Reality. Divine incarnations do not come to bring a new or exclusive religion, but to restore the One Religion of God-realization (Yogananda, s. 242). Truth, in and of itself, is the ultimate “religion.” Though truth can be expressed in different ways by sectarian “isms”, it can never be exhausted by them. It has infinite manifestations and ramifications, but one consummation: direct experience of God, the Sole Reality (Yogananda, s. 93).

Sådana gudsnedstigningar är enligt Yogananda periodiskt återkommande, en del av Guds stora frälsningsplan. För honom kallar Bibeln dem profeter, så som Jeremia vars kallelse Yogananda uttalades innan hans reinkarnation (Jer 1:4–10). Långt mer sällsynt menar han att fullständigt frälsta personer inkarneras. En sådan händelse, fortsätter han, föregås av kosmiska tecken sända av Gud, tolkade och uttalade av profeter. Detta menar han var fallet vid inför Jesu födsel [Jer 7:14, 52:12, 15, 53:6, 8, 12]. Vidare berättar Nya Testamentet berättar hur Jesu moder Maria beskrivs bli havande genom Helig ande [Matt 1:18, Luk 1:30–35]. En sådan extraordinär födelse är för Yogananda kännetecknande för den exceptionella händelsen av en fullständig Gudsnedstigning vilket han menar Jesu födsel var (Yogananda, s. 3–5). När Yogananda talar om Jesu möte med Moses och Elia på förklaringsberget (Matt 17:9–13) menar han att det vittnar om också Jesu och Mose gemensamma arbete tillsammans med Elia för Guds frälsningsplan sedan flera inkarnationer tillbaka. Han skriver han bland annat följande.

The prophets of the Old Testament did not merely believe in reincarnation, as evidenced in the prediction of Elijah's reincarnation, but knew through divine intuition how to foretell future events by reading the signs of the law of cause and effect (Yogananda, s. 889).

Här syftar Yogananda dels generellt till hur profeterna i Gamla Testamentet genom karma och uppväckt Gudsperception kunde avläsa tidens tecken och således se in i framtiden vad som väntade. Vidare menar han att den kunskap och kraft Jesus innehade redan som ung vittnar om att han måste genomgått många inkarnationer för att kunna uppnå. Yogananda skriver:

"Miracles" according to the will of God exude from His divine emissaries, whether consciously initiated or spontaneously expressed through the physical instrumentality from the superconscious motivation of the indwelling God-tuned soul. Thus even in childhood Jesus possessed great powers, akin to those he had manifested in his previous incarnation as Elisha, presaging the miracles of his adult ministry that showed command over life and death and over natural laws that do not yield their fixity except at a divine command (Yogananda, s. 71).

En Guds frälsande agent sänds enligt Yogananda till människan för att statuera ett perfekt exempel, en förebild i leverne och undervisning. Hade Jesus fötts fullkomlig utan att själv uppnått perfektion genom egen ansträngning, fortsätter han, skulle han inte tjäna sitt syfte. Då skulle Jesus enbart varit en vad Yogananda kallar en importerad Guds son som inte

själv skulle behöva övervinna några frestelser. Jesu liv vittnar för Yogananda om en pågående prövning, kampen mellan gott och ont. Guds ande ledde Jesus ut i öknen, det Yogananda kallar stillhetens öken eller meditationens tempel. Där ”sattes Jesus på prov av Satan”, och ”levde bland de vilda djuren” (Mark 1:13). Det menar han betyder att Jesus i sin Gudskommunion upplevde kroppsliga förnimmelser, dödliga dragningar, sensoriska minnen och vanor från tidigare liv. Satan frestade Jesus att förvandla stenar till bröd [Matt 4:3]. Enligt Yogananda besatt Jesus förmågan att göra detta mirakel, vilket han menar att frestarens avsikt var att förmå Jesus att göra och därmed bortledas från sitt gudomliga Kristustillstånd (Yogananda, s. 157–160). På samma sätt menar han att Jesus frestas att missbruka sina gudomliga krafter i Getsemane [Luk 22:42-44]. Genom orden ”låt din vilja ske, inte min” menar han att Jesus både övervinner frestelsen och samtidigt fastslår att en människa skall använda sin givna fria vilja till att uppfylla Guds önskan (Yogananda, s. 1443).

En frälsande agent, guru, sänder Gud av nåd enligt Yogananda. Gurun undervisar och initierar sina lärjungar hur att nå Gudsrealisation. Men en lärjunges egen fria vilja och ansträngningar, fortsätter han, är inte tillräckligt för att övervinna tidigare karma. Därför behöver lärjungen också guruns hängivelse, förbön och medling. Detta menar han dels Jesus uttrycker i liknelsen om fikonsträdets som inte bar frukt [Luk 13:6–9]. Dels menar han Jesus påvisar det genom sitt handlande. Trots fullständig Gudskommunion fortsätter Jesus själv att dra sig tillbaka i bön och meditation, praktiserande den metodologi han undervisade sina lärjungar [Matt 11:28-30]. Detta menar Yogananda är huvudsakligen för att statuera ett exempel och inspirera sina lärjungar att själva med hängivelse kontinuerligt praktisera Gudskommunion (Yogananda, s. 1106–1108).

Of the fullness of the Christ Consciousness that permeates creation all prophets have received – all those who are in tune receive that consciousness without measure. Lesser men, according to their capacity, also receive; their every goodness, like a mouth, drinks of the ternal grace of the Christ Consciousness. “And of his fulness”: That is, the omnipresent Christ Consciousness all can receive who make their minds pure. “And grace for grace”: For every goodness in man, he receives from the eternal goodness of God (Yogananda, s. 30).

För Yogananda sändes Jesus av Gud för att vittna om Gud [Joh 5:36-37], Gud som är kärlek [1 Joh 4:7]. Han menar att i hjärtat av den kärleksmission Jesus kom för att uppfylla var Guds medling. Detta menar han för att lindra människornas lidande orsakat av deras Gudsfrånvända handlande. Den innebar Guds kärleks manifestation och den vände sig till alla

människor, fortsätter han, både gemene man och de mest Gudstörstiga. Gud hade sänt Moses till människorna för att ge dem lagen, vilken för honom betonar hur skoningslöst rättvisan drabbar uppsåtlig tanklöshet och binder en människa till att återfödas. Enligt Yogananda påminde Jesus en värld rädda för sin skapare, så som en Gud full av vredes dom som att ”Gud är Ande, och de som tillber honom måste tillbe honom i ande och sanning” (Joh 4:24). Det betyder menar Yogananda att den Absoluta är också en personlig Gud vilken kan appelleras i bön och vilken svarar som en älskande himmelsk Fader. Genom Jesus menar Yogananda att Guds förlåtelse och medlidande demonstrerades, vilkens kärlek är en tillflykt från den krävande lagen. Orden ”[i]ngen har större kärlek än den som ger som liv för sina vänner” (Joh 15:13) uttrycker för Yogananda den exceptionella missionen Jesus axlade. ”Jesus sade: Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör” (Luk 23:14). Dessa ord är enligt Yogananda Jesu signatur på sitt unika liv vilket krönte honom för all tid på alla andäktiga hjärtans altare som Guds älskande medlidandes inkarnation. Kristus i Jesus, fortsätter han, levde bland människan som en bland dem så att de må lära sig att leva som gudar (Yogananda, s. 3–7).

Härmed kan vi konstatera att Yogananda aktualiserar en alltjämt pågående kristen teologisk diskurs behandlande hur människan blir frälst genom Jesus Kristus, soteriologi. Enligt traditionell kristen lära innebär frälsning de dödas uppståndelse och ett evigt liv. Detta är kristna teologer överens om och här överensstämmer Yogananda. Däremot frågan gällande frälsningens och rättfärdiggörelsens krav råder det flera meningar. Frågan kan förenklat sägas behandla tro i förhållande till en människas handlingar och Guds nåd, hennes rättfärdiggörelse. Den kristna diskursen behandlar dels huruvida en människa [kristen] ens kan anses förmögen att uppnå fullkomlighet, dels vad det i sådana fall innebär och vad som då förväntas för att uppnå denna fullkomlighet. Denna kristna diskurs kan sägas framgå tydligt hos författaren John Wesley i boken *A plain account of Christian perfection*. I denna studie kan jag enbart uppmärksamma och infoga Yoganandas teologiska perspektiv i den kristna teologiska diskursen vilken jag inte här kan utveckla vidare. Detta mot bakgrund av denna frågas stora omfattning och denna uppsats begränsade omfång.

6. Avslutande diskussion

Den första frågan om hur Yogananda tolkar och redogör för reinkarnationsläran har jag i hans kommentar till Nya Testamentet identifierat tre former av reinkarnation: ofrivillig, obligatorisk reinkarnation framkallad av karma (kap. 2.1); delvis frivillig, obligatorisk bunden genom karma men huvudsakligen frivilligt framkallad enligt Guds frälsningsplan; frivillig, fullständigt frälsta själar av fri vilja sända av Gud enligt Guds frälsningsplan (kap. 2.4). Således skiljer Yogananda mellan två kosmiska krafter framkallande en reinkarnation: *karma*, obligatoriskt förbindande en person till ofrivillig reinkarnation; *Guds aktiva frälsningsplan*, frivilligt förbindande till reinkarnation. Dessa har jag fastslagit som komponenter explicit förbundna till reinkarnationsteorin och nödvändiga enligt Yoganandas reinkarnationslära.

I kapitel 2.1–2 har jag visat att *karma* är enligt Yogananda den kosmiska etiska kausalitetsprincipen hela skapelsen lyder under, en kausal ontologi. Människan innehar för honom en särställning i skapelsen, som Guds avbild skapad med förmåga till fullödig kunskap och medveten Gudskommunion. Således underställd eget ansvar att själv handla fullständigt i enlighet med de eviga rättfärdighetslagarna Gud nedlagt i skapelsen, *dharmā*. För honom övervakas och verkställs dessa genom Guds allestädes närvarande immanens. I skapelsen har Gud en dubbel manifestation, subjektiv och objektiv, Ande och materia, Själ och kropp. Materia är för honom manifesterad idématerial, formad genom kosmisk illusion, *māyā*, och individuell illusion, *avidyā*. Inom materia är Gud immanent närvarande som själ, Gudsessens. Det medför en för reinkarnationsteorin nödvändig dualistisk skapelseteologi, där allt liv består av själ och kropp. En själ är följaktligen enligt Yogananda individualiserad Gudsessens som strävar mot att återgå till sitt naturliga eviga tillstånd i Evig Ande [Gud]. Djur och annat liv är för honom personer som inte står under eget ansvar inför karma utan endast passivt bundna att följa evolutionen och reinkarneras. Detta till dess att den sista människan nått fullkomlighet och därmed befrielse, frälsningens krav. När en person reinkarneras föds hon enligt Yoganandas reinkarnationslära i enlighet med karmaförvecklingar etablerade i tidigare liv. Han anser att en människa är genom sina inneboende egenskaper given förmågan att återvända till Gud och därmed bryta med bindande karma. Således fastslår hans reinkarnationslära en kontingent predestination. Vidare menar han att minnena från tidigare liv gjorts otillgängliga enligt den kosmiska glömskan. Detta är en komponent explicit förbunden med Yoganandas reinkarnationslära som jag har visat också återfinns i bland annat Platons reinkarnationslära.

Jag har därigenom identifierat Yoganandas reinkarnationslära som evolutionär och teleologisk. Min bedömning är att dessa komponenter är i enlighet med modern kristen teologis uppfattning och naturvetenskap, dock nödvändiga att beakta i vidare forskning inom området. Jag har vidare i kapitel 2.1–2 identifierat de för reinkarnationsteorin implicit förbundna definierande komponenterna skapelseteologi, människans sammansättning, individuell ecklesiologi, samt frälsningens krav. Samtliga av dessa är nödvändiga komponenter enligt Yoganandas reinkarnationslära men inte exklusiva idéuppfattningar för reinkarnationistiska trossystem. Dessa komponenter är samtliga individuella kategorier inom religionsforskning i allmänhet och kristen diskurs i synnerhet där olika uppfattning uttrycks inom samtliga kategorier. Det är dock enligt min uppfattning att för att kunna avgöra rimligheten i Yoganandas tolkning av reinkarnationsläran är det nödvändigt att beakta dessa komponenter.

Jag har vidare i kapitel 2.1–2 visat att karma kan likställas med Gamla Testament [Lagen och Profeterna] som redogör för de etiska lagarna människan måste uppfylla. Yogananda menar att Nya Testamentet likaså fastslår karma [Lagen]. Det som kännetecknar hans tolkning av principen karma är dess bundna direktkoppling till reinkarnationsprincipen. För att avgöra rimligheten i Yoganandas tolkning är därför min bedömning att vidare undersöka relationen mellan karma och både Gamla och Nya Testamentet.

I kapitel 2.2–3 har jag visat att Yogananda skiljer mellan den protologiska människan och den moderna människans sammansättning. För honom orsakades den ursprungliga inkarnationen av den framkallande kraften Guds begärslösa begär. Den ursprungliga människan var en odödlig andlig varelse, Guds sanna avbild, med förmåga att själv andligt framkalla avkomma. Men människan valde att föröka sig så som dödliga djur genom sexuell fortplantning. Därigenom genererade hon dödlig avkomma och förband sig genom karma att själv reinkareras, hon föll bort från sitt ursprung hos Gud. Fallet framkallades av en del av den i skapelsen självständiga skaparkraften som föll bort från Gud och blev, Satan den objektiva ondskan. För att människan inte skulle förbli dödlig och riskera evig död instiftade Gud av nåd reinkarnationen, lagen om uppståndelse. Därigenom begränsades Satans makt till den ändliga skapelsen. Således är Satan den framkallade kraften för lagen om reinkarnation som instiftats av Guds nåd och orsakats av karma.

I kapitel 2.4 har jag visat att Guds frälsningsplan är viktig i Yoganandas analys så som den hermeneutiska utgångspunkt han intar inför sin analys av Nya Testamentet. Han inleder hela sin kommentar med att redogöra för sin tolkning av denna frälsningsplan och fastslår sedan återkommande hur den kommer till uttryck. För honom har Gud en dubbelsidig

frälsningsplan för människan. Genom skapelsens tillblivande, den ursprungliga inkarnationen, förblev Gud immanent närvarande för att leda skapelsen tillbaka till sitt ursprung, till uppståndelse. Det är för honom Guds ursprungliga frälsningsplan. Han menar att Guds aktiva frälsningsplan är en konsekvens av människans fall som orsakade karmabunden reinkarnation. Den innebär att Gud inkarneras genom frivilliga frälsande agenter till människan bunden till karmareinkarnation. För honom är dessa Guds sändebud personer som nått delvis eller fullständig befrielse från karma, själar med fullständig Gudsrealisation. Han menar att dessa uppträder som Guds söner, de vägleder och åtar sig själva lärjungar vilka fastslås i evigt bindande förbund genom initiering [Andedop]. Därigenom är mästaren evigt förbunden till dess lärjungen nått befrielse, vilket kan kräva att även mästaren reinkarneras. Enligt Yogananda är Jesus Kristus en sådan Gudsinkarnation.

Jag har därigenom identifiera Guds frälsningsplan dels som den kraft reaktivt framkallande frivillig reinkarnation, en komponent explicit förbunden med reinkarnationsteorin och en nödvändig komponent i Yoganandas reinkarnationslära. Dels som den ursprungliga inkarnationens immanenta närvaro passivt ledande tillbaka till Gudsrealisation, uppståndelse. Kristen religion anser att Gud frälser människan genom Jesus Kristus, där instämmer Yogananda. Däremot råder det inom kristen religionsforskning olika uppfattning om hur Gud frälser människan genom Jesus Kristus, vem Jesus måste vara för att göra det han gör. För att avgöra rimligheten i Yoganandas tolkning om reinkarnationsläran är det därför nödvändigt att infoga hans perspektiv inom i synnerhet den kristologiska och soteriologiska diskursen.

På uppsatsens andra fråga gällande vilka stöd han finner för reinkarnationsläran i hans analys av Johannesprologen har vi i kapitel 3 sett att komponenterna Gud, skapelseteologi människans sammansättning och Satan är direkt förbundna och således nödvändiga med hans reinkarnationslära. Samtliga är implicit förbundna enligt reinkarnationsteorin.

I kapitel 3.1 har vi sett att för Yogananda uppväckte Gud ”i begynnelsen” ett begärslöst begär att dela sin härlighet med många varför Gud manifesterade skapelsen (Joh 1:1). Då existerade endast Gud så som Evig Ande och därigenom anser hade Gud endast av Gudsmateria att tillgå i skapelsearbetet. Således menar han att allt liv är skapat av Gud och består till sin essens av Gudsessens, Själ. Därmed är alla själar [livsessens] eviga och strävar efter att återvända till sitt ursprung, sin sanna natur [Evig Ande]. Härigenom framträder indirekt hans teleologiska evolutionära reinkarnationslära, för honom i enlighet med det monistiska Vedantasystemet. Vidare framträder Guds begärslösa begär som den kraft vilken

orsakade den ursprungliga inkarnationen, en nödvändig komponent enligt hans reinkarnationslära implicit förbunden med reinkarnationsteorin.

Vi har vidare sett i kapitel 3.1–2 att för honom är Ordet begynnelsen, Helig Ande, Amen, som allt liv all materia blir till genom (Joh 1:1–3, 14, Upp 3:14). Han menar att när Gud i begynnelsen manifesterar den relativa skapelsen, makro- och mikrokosmos, uppstår dualismen mellan Ande och natur, Noumena och fenomen. Då framträder evig Ande som treenig Gud: Skaparen Gud Fader, transcendent bortom all skapelse; Ordet som utgår från Fadern, den Helige Ande den objektiva manifestationen; den ende Sonen, den universella Kristus, allestädes närvarande immanent i Helig Ande, Guds avbild den subjektiva manifestationen. Ordet blir kött innebär för honom att Gud [Evig Ande] antar en individuell treenig kropp: en kausal, en astral och en materiell. En trefaldig grövre kondensering av Gudsljus, Gudsessens (Joh 1:4). Enligt Yogananda är den kausala kroppen en idébaserad kropp, individualiserad Gudsessens, en Gudsavbild. Detta är en själ för honom, således evig och oföränderlig. Den astrala kroppen är själens beklädnad i ljus, livsenergi emedan den materiella är själens yttersta beklädnad i föränderlig materia. En kropp [de tre kropparna] är således själens instrumentaliteter, den Helige Andes tre höljen av kreativ manifestation. Människan är för honom på samma sätt ett mikrokosmos med en motsvarande treenig kropp, eller bestående av tre intraberoende kroppar. Därmed är Gud enligt Yogananda immanent i människan som hennes oföränderliga subjektiva evig själ [Sonen] genom vilken hon kan nå uppståndelse till Gud Fadern (Joh 10:30-38). Därigenom menar han att ingen kan med sina fysiska sinnen se Gud så som Gud är men den ende Sonen har förklarat honom för oss (Joh 1:18). Vi har således konstaterat en för reinkarnationsteorin nödvändig dualistisk skapelseteologi, själ och kropp, vilket Yogananda finner stöd för i sin analys av Johannesprologen.

Härigenom applicerar Yogananda i sin tolkning av reinkarnationsläran det dualistiska Vedantasytemet. För att bedöma rimligheten i hans tolkning är det min bedömning att det behöver undersökas vidare. Jag anser även att hans tolkning där han tillskriver Ordet så som Helig Ande bör likaså undersökas vidare, uppfattningen om hur Ordet blir kött och all skapelse är till sin essens Gud. Detta till skillnad från traditionell kristen teologi där skapelsen anses väsensåskilt från Gud. Vi ser därmed en väsentlig skillnad i Yoganandas pneumatologi vilken i sig talar för en gränsöverskridande forskning så som naturvetenskap.

I kapitel 3.1–3 har vi konstaterat att materia är för Yogananda manifesterad idématerial, den självständiga skaparkraften Helig Andes kreativa arbete format genom kosmisk illusion, *maya*, och individuell illusion, *avidya*. Dessa två former av kosmisk illusion menar han är

nödvändigt mörker för att skapa tidsbundet relativt universum individuella ändliga liv. Således leds Helig Andes [Ordet] självständiga skapelsearbete genom Guds immanens inom materian som själ, Gudsljus, vilket allt skapat blir till genom (Joh 1:5). Han menar att Johannes döparen vittnade om detta ljus (Joh 1:6–7). Mörkret menar han genererar upplevelsen att Gud döljs genom den skapade världens yta (Joh 1:11). Vi har vidare sett att för honom är detta mörker en självständig tudelad kreativ skaparkraft vars existens är begränsad bunden till ändlig skapelse. Den sanna självständiga skaparkraften menar han skapar ren natur [para-prakriti] i enlighet med Guds vilja som leder all skapelse åter mot Gud. Emedan en självständig del av skaparkraften förvrängdes och skapar oren natur [apara-prakriti] bortvänt från Gud. För att vidmakthålla sin egen skapelsebundna existens blev den till Gud den oppositionella kraften Satan eller Djävulen vilket han anser skedde genom att framkalla reinkarnation. Vi kan således konstatera att Yogananda i Johannesprologen finner direkt textstöd i Johannesprologen för den nödvändiga komponenten Satan i hans reinkarnationslära.

I kapitel 3.3–4 har vi sett att till skillnad från andra varelser menar Yogananda att människan är sammansatt med sju cerebrospinala center genom vilka hon upplyfter sitt medvetande (Upp 1:20, 3:1, 5:1). Genom det sjunde centrat, det andliga ögat, återfinns människans Gudsperception. Människan är enligt honom en trefaldig varelse: en materiell, en mental och en andlig. Hon har motsvarande tre medvetandenivåer: det materiabundna sensoriska medvetandet, det undermedvetna samt supermedvetandet eller Gudsintuition. Därigenom är varje människa genom sin sammansättning enligt Yogananda utrustad med de nödvändiga instrumentaliteterna för att tillgå de andliga lagarna och applicera sin fria vilja genom att praktisera Gudskommunion. Således menar han att en människa kan friställas från karma. Han menar att eftersom människan är Guds avbild skapades hon med ursprunglig tillgång till och förblev i tillståndet av Gudsperception, Edens lustgård. Eftersom Satan, en del av den självständiga skaparkraften, strävade efter sin överlevnad förleddes människan av Satan att falla ifrån sitt ursprungliga odödliga tillstånd till att bli dödlig. Detta skedde enligt Yogananda genom att de symboliska första människorna Adam och Eva ingick en sexuell relation och reproducerade avkomma så som dödliga djur, således föddes deras barn med en medfödd dödlighet (Gen 2:4-3:24).

Härigenom implementerar Yogananda sin analys dels annan text i form av Genesis och Uppenbarelseboken, dels yogafilosofin. Vi kan därför säga att han i Johannesprologen finner indirekt stöd för dessa aspekter av den fallna människans sammansättning enligt hans

reinkarnationslära. För att dra några slutsatser gällande rimligheten i Yoganandas tolkning anser jag det nödvändigt att vidare undersöka detta.

På frågan har vi sett att komponenten karma är viktig och framträdande i hans analys av Johannesprologen både explicit och implicit. I kapitel 3.1–2 framgår för honom att Gud är skapelsens orsak [”I begynnelsen”], skapelsen är dess verkan enligt principen Ande och natur, Noumena och fenomen (Joh 1:1). Vi ser därigenom en ontologisk kausalitet, orsak och verkan, grunden för karma. I kapitel 5.1–2 har vi sett att för honom uppenbarade Gud genom Moses den skoningslösa och absolut rättvisa lagen, karma, genom vilken alla människors handlande processas och genererar konsekvenser (Joh 1:17). Därigenom är för Yogananda Gud den som sände Moses uppenbara livets universella lagar, eviga sanningar eller rättfärdighetskoder. Vi har vidare sett att för honom betyder ”nåden och sanningen kom med Jesus Kristus” att Jesus manifesterade Guds medling till människan som var förslavad under karma (Joh 1:17). För honom visade Jesus genom handling att Gud är en älskande fader som kan appelleras genom bön och nås genom sanning, att han själv manifesterade vad det innebär att ”ta emot honom”, att vara Guds son och därmed vara född av Gud (Joh 1:11-12). För Yogananda uttryckte Jesus sannerligen fullständig Gudsrealisation och var därmed Kristus, ett med den i skapelsen immanent inneboende Universella Kristus, Sonen. För att Jesus skulle kunna uppnå fullkomlighet och frigöras från negativa karmaförvecklingar behövde han enligt Yoganandas reinkarnationslära genomgå en mängd reinkarnationer.

På frågan har vi i kapitel 3 sett att komponenten individuell eskatologi är viktig i hans analys av Johannesprologen utifrån följande. Som jag visat ovan fastslår Yogananda först det vi kan se som en universell eskatologi. Detta då han menar att allt liv kommer att återvända till Gud då all materiell skapelse upphör, all gudsessens återgår i Ande. Den individuella eskatologin framträder enligt Yogananda explicit i definitionen ”men åt dem som tog emot honom gav han rätten att bli Guds söner...som har blivit födda inte av blod, inte av kroppens vilja, inte av någon mans vilja, utan av Gud” (Joh 1:12-13). Därmed menar Yogananda att allt liv slutligen återvänder till Gud men varje enskilt liv måste ha tagit emot honom, blivit Guds son. Detta mot bakgrund av människans personliga fullständiga ansvar inför sina handlingar och att varje individ måste frigöras från samtliga negativa karmaförvecklingar för att nå sitt frälsningsmål, fullkomlighet.

På frågan har vi sett att uppståndelse är viktig i hans analys av Johannesprologen utifrån följande två aspekter. I kapitel 5.1 har vi sett att för honom innebär att uppstå dels att bli Guds son, att genom Gudskommunion intonera sitt medvetande med Helig Ande [”hans namn”]. Men för honom är det inget man själv förvärvar, utan något man mottager eftersom Gud

redan tilldelat sin närvaro vid födsel. Det menar han är den väsentliga innebörden av att bli Guds son (Joh 1:12). Dels innebär att uppstå att anta en kroppslig form, endera materiell, astral eller kausal kropp, ursprunglig inkarnation eller reinkarneras efter döden, ordet blir kött (Joh 1:14). Reinkarnation menar han är evident i profeten Elia när han som redan frälst lät sig reinkarneras i en ny kropp som Johannes döparen, likaså i Jesus och Moses (Joh 1:6, Matt 17:12-13). Den andra innebörden av uppståndelse enligt Yogananda att i Gudsrealisation uppstiga i Ande, den essentiella ”de tog emot honom”.

På frågan har vi sett att Guds frälsningsplan är viktig i Yoganandas analys av Johannesprologen så som den hermeneutiska utgångspunkt han intar inför sin analys av Nya Testamentet. Han inleder hela sin kommentar med att redogöra för sin tolkning av denna frälsningsplan och fastslår sedan återkommande hur den kommer till uttryck. I kapitel 3:1–5 har vi sett att för honom förblev Gud av nåd ursprungligen närvarande fördold i skapelsen för att hans egna skulle kunna ta emot Gud och att återvända till Gud, den ursprungliga frälsningsplanen (Joh 1:9, 16, 18). I kapitel 4–5 har vi sett att för honom är Guds reaktiva frälsningsplan på grund av människans fall evident i samtliga tre personer som nämns i Johannesprologen, Johannes döparen, Moses och Jesus Kristus (Joh 1:6, 17). Dessa fullkomliga mästare menar Yogananda visar vad det innebär att vara en Guds son (Joh 1:12). Därigenom manifesterar dessa mästare närvaro genom sin frivilliga reinkarnation Guds enligt sin personligt definierade mission (Joh 1:18). För honom evident i vittnet och förlöparen Johannes döparen och hans relation till Jesus, vilka han menar ingått i detta eviga förbund fullbordat i deras tidigare inkarnation som Elia och Elisha (Joh 1:6–9, 15). Vi har vidare sett att enligt Yogananda underkastar sig Jesus som Johannes döparens lärjunge vilket bekräftar att Jesu inkarnation är en volontär reinkarnation deltagande enligt Guds vilja (Joh 1:29–34, Matt 3:13–17). Därigenom menar han att både Jesus och Johannes döparens inkarnationer fastslår att det inte var ursprungliga inkarnationer utan reinkarnationer.

I kapitel 5 har vi sett att enligt Yogananda hade Jesus en särskild kärleksmission till hela mänskligheten, vilket han menar i ljuset av Guds frälsningsplan fastslås i Johannesprologen (Joh 1:17). Han menar att historien om Jesus fastslår detta och att Jesu ord ”Fader, förlåt dem, de vet inte vad de gör” kan ses som en signatur på Jesu uppdrag (Luk 23:34). För honom efterlevde Jesus själv sina ord ”[i]ngen har större kärlek än den som ger sitt liv för sina vänner” (Joh 15:13). Vidare menar han att Jesu liv vittnar om en pågående kamp mellan den förföljande Satan och den förskingrande Djävulen, en ständig kamp mellan det onda och det goda (Matt 4:1–11, 26:36–38, 27:46). För Yogananda hade denna kamp inte bekommit Jesus, under förutsättning att Jesus enbart var Gud som blev människa enligt traditionell kristen

tolkning. Vidare menar han att en sådan tolkning av Jesu inkarnation, förenklat formulerad Jesus=Ordet=Gud, gör att läran om Guds treenighet blir obegriplig. För detta måste man enligt Yogananda separera på människokroppen Jesus och redskapet, Jesu själ i vilken den enfödde Sonen, den universella Kristus som Yogananda också kallar Kristi Medvetande vilken inte begränsades till Jesu kropp. Detta menar Yogananda att Jesus själv gör i distinktionen mellan Människosonen och Guds Son.

Vi kan således därigenom konstatera att Yogananda finner direkt och indirekt textstöd. Vidare är komponenten människans sammansättning enligt Yoganandas reinkarnationslära viktig. Vi kan samtidigt konstatera att Yoganandas tolkning skiljer sig markant mot traditionell kristen tolkning. Därför anser jag det nödvändigt att vidare undersöka Yoganandas tolkning i jämförelse med annan kristologisk forskning.

På frågan har vi sett i kapitel 4.1 sett att komponenten den kosmiska glömskan framträder genom det Yogananda kallar Guds kreativa skapelsearbete har Gud genom skapelsens illusion [mörkret] instiftat den kosmiska glömskan (Joh 1:5). För honom är den nödvändig för de själar som genomgår cykler av obligatoriska återkommande inkarnationer. Han menar att Gud är ordningens Gud som själv ärar de lagar han instiftat. Således kommer enligt honom en frälst, Guds son, att ära Guds lagar. Därför menar han att Johannes döparen svarar nej på frågan om han är Elia som återkommit enligt profetian (Joh 1:21). Detta trots att han enligt Yogananda hade förmågan om han så ville att kunna återväcka minnen från tidigare liv. Vi kan därigenom konstatera att i Johannesprologen finner han enbart indirekt textstöd för komponenten och behöver således vidare undersökas för att dra några slutsatser gällande rimligheten i hans tolkning.

De metoder som idag används för att fastställa en persons identitet är bundna till den enskilda kroppen, metoder så som fastställande DNA och tandidentifiering. Eftersom varje kropp, person, som föds har en unik genetisk DNA-kod argumenterar kritiker mot reinkarnationism för att det då är teoretiskt omöjligt att samma person föds flera gånger. MacGregor argumenterar för att just DNA är i enlighet med reinkarnationism. Därför att den person som föds gör det i enlighet med den karma som den etablerade under sitt föregående liv vilken den föddes till i enlighet med den karma den etablerat under livet före det (MacGregor, s. 78–79).

7. Slutsatser

Syftet med denna studies har varit att utreda hur författaren Paramahansa Yogananda finner och tolkar läran om reinkarnation i det Nya Testamentet. Det har jag gjort genom att först undersöka hur han tolkar reinkarnationsläran. Sedan har jag undersökt vilka stöd han finner för läran i Johannesprologen, ett avgränsat textmaterial jag anser representativt för Nya Testamentet.

På frågan hur Yogananda tolkar och redogör för reinkarnationsläran har jag konstaterat följande. Enligt Yogananda är människan sedan sitt fall från sitt ursprungliga odödliga tillstånd bunden genom den absolut rättvisa etiska kosmiska kausalitetslagen karma till att återfödas till dödligt människoliv. Detta fall framkallades för honom av Satan, den kosmiska självständiga ondskan. Varje människa är själv förpliktigad att friställa sig från negativa karmaförvecklingar för att befrias från dödlig reinkarnation. Det innebär för honom att nå fullkomlighet, frälsning. Således är för honom karma den kosmiska kraft som framkallar en reinkarnation. Reinkarnation, eller lagen om uppståndelse, är enligt Yogananda instiftad av Gud nådefull skapare för att ge varje person oändligt antal försök att nå frälsning. Därigenom menar han att Gud har begränsat Satans makt till den dödliga ändliga skapelse och eliminerat möjligheten att en person kan riskera evig död. En sådan idé anser han är oförenlig med en god Gud. När en människa föds gör hon det i enlighet med sin karma vilken hon genom sin fria vilja och medfödda egenskaper har möjlighet att bryta med. Således innebär enligt Yoganandas reinkarnationslära en kontingent gudomlig predestination. För att leda människan tillbaka till Gud har enligt Yogananda Gud en pågående frälsningsplan där Gud låter sig nedstiga genom redan frälsta personer som frivilligt låter sig reinkarneras. Guds frälsningsplan är således enligt hans reinkarnationslära den kosmiska kraft som framkallar frivillig reinkarnation.

På frågan vilka stöd Yogananda finner för reinkarnationsläran i Johannesprologen har jag konstaterat följande. För honom är denna text dels inledningen på Nya Testamentet, dess skapelseberättelse. Dels redovisar den Guds frälsningsarbete genom Jesus Kristus. För honom är Johannesprologens redogörelse för skapelsens tillblivelse förenlig med Genesis och hinduistisk kosmologi. Han menar att text fastslår att Gud är all skapelses orsak och ursprung, skapelsen dess verkan till sin essens bestående av Gud och strävar därför mot att återvända till sin eviga natur i Gud. Således en ontologisk kausalitet av orsak och verkan, den principiella grunden för karma. Den fastslår också dualiteten av Gud skaparen och skapelse, Ande och natur. För honom antar Gud i skapelsen antar på samma sätt en dualistisk

manifestation, en subjektiv och objektiv, odödlig själ och dödlig kropp. Det är den nödvändiga kroppssammansättningen för hans reinkarnationslära. Alla själar är således Gudsessens, Guds immanenta allestädes närvaro i skapelsen, Sonen. Genom denna närvaro verkställs de av Gud i skapelsen eviga nedlagda lagarna, bland annat karma. Vidare fastslår enligt Yogananda den del av den självständiga skaparkraften som står i opposition till Gud, kallad Satan eller Djävulen.

Johannesprologen nämner Johannes döparen, Moses och Jesus Kristus vid namn. Dessa menar Yogananda är frälsta personer som fastslår Guds frälsningsplan och därmed reinkarnationsläran. Moses uppenbarar lagen, vilket för Yogananda innebär de rättfärdighetsregler karma verkställer. Johannes döparen är för Yogananda den reinkarnerade profeten Elia vars vittnesmål dels fastställer hans tidigare etablerade relation med Jesus, dels att Jesus är Guds frälsande agent, född fullkomlig, således redan fullständigt fri. Eftersom Jesus föds fullkomlig har han enligt Yogananda av dels nödvändighet genomgått en mängd karmabundna reinkarnationer, dels en frivillig reinkarnation. Detta enligt Yoganandas tolkning av reinkarnationsläran och Guds frälsningsplan.

Jag har nu analyserat Yoganandas kommentar av Johannesprologen och konstaterat några svar samt några nya frågor.

8. Litteraturförteckning:

Primärlitteratur:

Yogananda, Paramahansa. *The Second Coming of Christ: The Resurrection of the Christ Within You Vol 1-2*. Los Angeles: Self-Realization Fellowship, 2005.

Sekundärlitteratur:

Albihn, J. (2023). *Kristen lära i ljuset av en hindu: Paramahansa Yogananda tolkar det Nya Testamentet*. [Examensarbete, Göteborgs Universitet]. GUPEA.

<https://hdl.handle.net/2077/77779>

Bauer, M.W. (2000). Classical content analysis: A review. I M.W. Bauer & G. Gaskell (Red.), *Qualitative researching with text, image and sound: A practical handbook* (s. 131-151).

London: SAGE Publications ltd.

Bibel 2000. Stockholm: Verbum förlag, 2001.

Bernard, J.H. *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to Saint John*. Vol. 1-2. Edinburgh: T&T Clark, 1972.

Beutler, Johannes. *A Commentary on the Gospel of John*. Grand Rapids: William B. Eerdmans Publishing Co, 2017.

Brueggemann, Walter. *Theology of the Old Testament: testimony, dispute, advocacy*. Minneapolis: Augsburg Fortress, 1997.

Chadwick, Henry. *Early Christian Thought and the Classical Tradition*. Oxford: Oxford University Press, 1966.

Davies, W.D. & Allison, Dale C. *A Critical and Exegetical Commentary on the Gospel According to Saint Matthew Vol. 2*. Edinburgh: T&T Clark, 1991.

Heikel, Ivar & Fridrichsen, Anton. *Grekisk-Svensk Ordbok: Till Nya Testamentet och de Apostoliska Fäderna*. Uppsala: Bibelakademiförlaget, 2013.

Howe, Quincy. *Reincarnation for the Christian*. Philadelphia: Westminster Press, 1974.

Jacobsen, Knut A., *Hinduism. Historia, tradition, mångfald*. Stockholm: NoK, 2004.

Jones, Kenneth W., *Socio-Religious Reform Movements In British India*. Cambridge: Cambridge University Press, 1990.

MacGregor, Geddes. *Reincarnation in Christianity*. Wheaton: Quest Books, 2014.

Mallinson, James & Singleton, Mark. *Roots of Yoga*. Great Britain: Penguin Classics, 2007.

Matera, Frank J. *New Testament Theology: Exploring Diversity and Unity*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2007.

- De Michelis, Elizabeth. *A History of Modern Yoga*. New York: Continuum, 2005.
- Mittal, Sushill & Thursby, Gene, *The Hindu world*. London: Routledge, 2004.
- Nestle, Eberhard och Erwin. Aland, Kurt och Barbara. *Novum Testamentum Graece* 28 uppl. Stuttgart: Deutsche Bibelgesellschaft, 2012.
- Neumann, David James. *Finding God Through Yoga*. Chapel Hill: University of North Carolina Press, 2019.
- The Rigveda: The Earliest Religious Poetry of India Vol 3. Stephani W. Jamison and Joel P. Brereton. New York: Oxford University Press, 2014
- Singhal, D.P. *India and World Civilization: Vol 1*. London: Sidgwick & Jackson, 1972.
- Thompson, Marianne Meye. *John: A Commentary*. Louisville: Westminster John Knox Press, 2015.
- Vernette, Jean. *Reinkarnation*. Stockholm: Alhambra, 2002.
- Wesley, John. *A plain account of Christian perfection*. Grand Rapids: Christian Classics Ethereal Library. <http://www.ccel.org/ccel/wesley/perfection.html>
- Yuktswar, Swami Sri. *The Holy Science*. Los Angeles: Self-Realization Fellowship, 2013.